

711 4289. n. n.
AZ

UNGI REFORM. EGYHÁZMEGYE

1908. JUNIUS 10-ÉN UNGVÁRON TARTOTT
RENDKIVÜLI ÉS 1908. SZEPTEMBER 8—9-ÉN
TARTOTT ŐSZI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

*

ÖSSZEÁLLITOTTA A JEGYZŐI KÁR.

UNGVÁR

NYOMATOTT SZÉKELY ÉS ILLÉS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1908.

11 4283 m,
AZ

UNGI REFORM. EGYHÁZMEGYE

1908. JUNIUS 10-ÉN UNGVÁRON TARTOTT
RENDKIVÜLI ÉS 1908. SZEPTEMBER 8—9-ÉN
TARTOTT ŐSZI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

ÖSSZEÁLLITOTTA A JEGYZŐI KAR.

UNGVÁR
NYOMATOTT SZÉKELY ÉS ILLÉS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1908.

Néhai SZABÓ ENDRE

esperes

gyászünnepele alkalmával mondott imádság.

Jó Istenünk, édes Atyánk! Ki számlálhatná el jótéteményeidet, melyeknek boldogító jeleit álmunkban és ébrenlétünkben egyaránt érezteted velünk?

A sötét éj, mely napod lenyugtával ránk borult, nemcsak természeti világod szépségét, soha meg nem fogyatkozó áldásait zárta el szemeink elől, de testünk és lelkünk erőit is megbénította, hogy úgy feküdtünk az álom karjain, mint a halottak a sírban: nem őrizhettük, nem védelmezhattük magunkat és hozzánk tartozóinkat a körülöttünk ólálkodó veszedelmek ellen; de soha nem szunnyadó gondviselésed őrködött fölöttünk s annak oltalmában nemcsak békeességben nyugodhattunk, de testben, lélekben megújulva kelhettünk fel hivatásunk kötelességeinek további teljesítésére.

Fogadd hát kedvesen az ének és imádság szárnyain hozzád emelkedett lelkünk szent vágyódását, mely jótéteményeid meghálálására és meg-

segítő kegyelmednek további kérésére trónod szármolyánál leborulni késztet!

És nemcsak e helyen letelepült anyaszentegyházad hívei, de egyházmegyénk többi gyülekezeteinek őrállói, vezérei is összegyűltek itt, hogy szent lelked ihletését, ítéleted igazságát és bölcsességét kérjék a rájuk várakozó nagy munkára, mellyel országodat tovább építeni, az utjába álló akadályokat elhárítani, a gyülekezetek nyugalmát feldúló viszályt, egyenetlenséget elsimitani, a szivekben a Krisztus evangyeliomának boldogító hitét éleszteni, a lelkekben az egyház, társadalom és haza iránti szeretetet lánggra lobbantani buzgókodnak. Ez a szent és üdvös szándék gyűjtött össze minket közelsből-távolból előtted jó Atyánk!

De az egybegyűltek szemében a viszontlátás megszokott örömét nem engedi felragyogni most a lelkekre nehezült sötét bú, mely közös veszteségünk nagyságának érzetéből fakadt. Tekintetünk önkéntelenül is arra az üres helyre téved, melyen a mi bölcs vezérünket tizennyolc éven át megszoktuk boldogan szemlélni.

Jó Istenünk, édes Atyánk! csak Te tudod megmérni veszteségünket, melynek súlyos terhe akkor szakadt reánk, amikor a fárasztó utazásban elmaradt mellőlünk a mi mesterünk, vezérünk és példányképünk, hogy mennyei Atyjának dolgaiban lenne foglalatos. Nem érzi többé oldala mellett a bús özvegy élete támaszát; elárvult gyülekezete nem hallhatja ajkairól az Isten ígéjének hitszilárdító, szívet vigasztaló, az éhező és szomjuhozó lelkeket az örök élet szép, kies mezején legeltetni és megelégtíteni tudó mézédés szavait; nem láthatjuk egyházunk hajójának kormányrúdjá mellett az előre látó bölcs és tapintatos vezért, aki örvényt,

fenyegető szirtet, vészes zátonyokat biztos kézzel tudott kikerülni; nem olvassuk többé a gyülekezetek pásztorai és előljáróihoz intézett, atyai gyöngéd szeretettől meleg, buzdító szavait, kötelességteljesítésre serkentő bölcs tanácsait annak, aki rendelkezésre és parancsolásra volt jogosított.

Már csak emlékbën — mint egy eltűnt álom — lebeg előttünk az a megrázó jelenet, midőn megelőző gyűlésünkön testben megtörve, arcán a halálos sápadtság ijesztő jegyével, szemeiben már tulvilági fénynyel ült az elnöki széken, mint egy élő szobor, melynek fáj minden tagja és ajka néma lett; de lelke — felolvasott esperesi jelentésének holt betüiben — lángra gyúlt előttünk, bevilágítva multat és jövődőt, mint egykor a tűzoszlop Izráel vándorlásának pusztai éjjelét! De nemcsak lángolt, szólt, beszélt is hozzánk ez a lélek prófétai hangon: hallottuk ujjongani, mint Dávid győzelmi énekét egyházi életünk biztató, örvendetes tünetei fölött; hallottuk a Jerémiás siralmával zokogni vérző sebeink láttára s Ezékiel lelkével buzdítani élet-halál harcra jogaink és szent örökségünkért. Hattyú-dala volt ez, melyet az összetört koboz már nem bírt elzengeni!

Most már nyugszik ákácerdő sűrűjében megásott sírjában, emlékében is áldott Atyja oldalánál, kit jogos utód és méltó örökösként követett úgy a levitai, miként az Ároni székben. Munkában kifáradt, kínok terhe alatt összeomlott porsátorát szeliden ringatja kebelén a dajkáló természet, melyet életében annyira szeretett, melytől kedélyének derüjét, szívének melegét, lelkének gyöngédségét kölcsönözte vala s melyért betegségének halálos öleléséből is ki birt bontakozni, hogy még egyszer lássa a hullámozó vetést, hogy még utoljára

magába szívhassa a virágos rétek májusi illatát: aztán a füstölgő mécs végső lobbot vetvén, teste sírba roskadt, lelke Istenhez szállt.

A csicseri temető ákacerdejét nemsokára végig simítja fagyos kezével az őszi dér és sárgult levelek hullanak szemfedőként arra a bús sírra. Amint a lomb hull sírjára, úgy szálljon áldás porára!

Te pedig Istenünk és Atyánk! Közöld velünk lelked ihletését, hogy nagy halottunknak e helyen felujtandó emlékét szívünkbe zárva, magunkkal vihessük az élet útaira, mint kötelességre intő s csüggedni soha nem engedő örök példányképet! Özvegyének légy pártfogója s védelmezd meg ügyét! Utódjaira — úgy a pásztor nélkül maradt nyájban, mint egyházmegyénk kormányzói székén — szállítsd megszentelő kegyelmed segítő erejét, hogy méltóan tölthessék be a helyeket, melyekből a nagy előd kidőlt.

Aranyozd be a híven végzett kötelesség boldogító tudatával köztünk egyik hű szolgádnak öreg korát, aki áldást árasztó, de tövises tanítói pályáján immár ötven évet töltött: fizess meg neki érdeme és ígéreted szerint!

Áldd meg egybegyülésünket, egyházunkat, városunkat, mi magyar hazánkat! Ámen.

Komjáthy Gábor.

EMLÉKBESZÉD

Szabó Endre volt ungi esperes felett.

Irta és elmondta 1908. szeptember 8-án
az ungvári ref. templomban egyházmegyei gyűlést megelőzőleg
Németh Péter e. m. aljegyző.

Ap. csel. XX. 28: „Viseljete
gondot magatokról és az egész
nyájról, melyben a szent lélek
titeket vigyázókká tett, az Isten
anyaszentegyházának legelteté-
sére, melyet tulajdon vérével
keresett.“

Ha úgy kiszáradt volna könnyeink forrása,
miként hajdan a tikkasztó nap hevétől kiszáradt
Kádes, — mint ott vizek jövének a kősziklákból
az Isten emberének érintésére, megerednének
szívünkből s folynának szemünk csatornáin át
— nem a versengésnek, hanem — a keserűség-
nek vizei egy oly szívet tépő, lelket megrázó
esemény láttára, minő a nagy apostollal, Pállal
történt, a felolvasott alapigék hangoztatásakor; —
mikor „az efézusi gyülekezet vénei nyakába bo-
rultak Pálnak és csókolgatják és siratják vala
őt, mivelhogy megkeseredtek vala kiváltképen
e beszéden, melyet mondott nekik, hogy ők
többé az ő orcáját nem látnák.“

S ha pusztán a felidézett kép is meghatja
szívünket, mennyivel mélyebb a fájdalom érzete,

midőn a vesztés sötét fátyola reánk borul, midőn nekünk kell bucsuzni szeretteinktől, midőn mi siratjuk őket, tudván, hogy nem látjuk többé az ő orcájukat.

Szeretteinkért, az ő kedves körökben édes nekünk e világ és jó szemeinkkel nézni a napot. Míg közülök bármelyiktől válva, vagy csak gondolatára is annak, hogy rövid időn el kell válni, — annyival inkább, ha a lélek elősejtelméből ejtett bucsuszavak fülünkbe hangzanak, melyekben kifejezést nyer azon gondolat, hogy kevés idő multán üt a végóra s nem látjuk egymást többé, — nem természetes-é, ha még a kőkemény szívek is meglágyulnak s szeretteink emlékének a legdrágább ajándékkal, a részvét igaz könnyeivel, a szív érzelmének drága gyöngyével áldozunk.

Igy áldozanak az efézusi vénék tőlök bucsuzó nagy mesteröknek, Pálnak, — így áldozunk mi — haló porában is áldott — hőn szeretett esperesünk Szabó Endre emlékezetének; midőn a kegyelet fényugarában az ő nemes alakját lelki-szemeink elé idézzük.

Pál könnyek árjától borítva is nagy apostolnak bizonyul. Nem érzékenyül el, az ő lelki szemei a jövőbe tekintenek és szól az efézusi véneknek: „Viseljetek gondot magatokról... stb.“

S a mi elhunyt esperesünk — fájdalom, immár csak néhai Szabó Endre, — én merem állítani, ki ösmertem őt, hacsak ember ösmerhet embert, — szellemujjával szintén ezen szavaira mutatna az írásnak, ha tőle búcsuzva, őt siratva, kétes jövőbe tekintő szemeink egy vigasztaló tekintetet, füleink egy biztató szótatot várnának, esedeznének.

Pedig várunk! Pedig esedezünk!

Halljátok azért, hogy az, kinek mi áldozunk a szív szent érzelmével, mint fogadja s viszonozza azt a lélek legdrágább kincsével, az Isten igéjével, erre kérve bennünket elsősorban :

ViseljeteK gondot magatokról.

*

Pál azon magasztos alapra, az egyetemes papság eszméjének alapjára helyezkedik, midőn mondja az efézusi véneknek: viseljeteK gondot magatokról. A mi református egyházunk hitelve szerint megszívlelendő utasítás; mert ha mi tudjuk, hogy „mindenkünk maga ad számot ő magáról Istennek“, csak úgy állhatunk meg nyugodt lelkiismerettel Isten ítélő széke előtt, mikor éltünk napjának leszálltával halljuk a mennyei szózatot: „adj számot sáfárságodról!“ ha nemcsak hallottuk, de követtük is az apostol tanácsát: „ViseljeteK gondot magatokról.“

Mi mindnyájan Isten országának sáfárai vagyunk. — Nincsen sem zsidó, sem görög, sem úr, sem szolga között választás, mert mindnyájan egy vagyunk a Jézus Krisztusban. Így az apostol intelme: viseljeteK gondot magatokról, bár első sorban és közvetlenül az egyház előjáróinak szól, de szól az mindenkinek, legerősebben pedig nekünk igehirdetőknek, kik az írás szerint: nagyobb tisztességre méltatván, miután mások felett is vigyázókká tett a Szentlélek; szigorubb ítélet alá is jutunk.

Ezért látom én elhunyt esperesünk magasztos alakját szellemujjával a nagy apostol ezen szavaira mutatni: „ViseljeteK gondot magatokról.“ De azért is látom, tudom, hogy a testileg tőlünk eltávozott, de itt velünk maradt nagy szellemével ma is nemes példaadásra hívatott, — nemcsak

egyházának, de egyházmegyénknek is bölcs kormányzója, közvetlenül minket, szolgatársait állít szellemalakja elé, midőn a nagy apostol szavaira mutat: viseljeteK gondot magatokról; mert ezzel kapcsolatban arra hív fel másodsorban, hogy:

„ViseljeteK gondot az egész nyájról, melyben a szent lélek titeket vigyázókká tett, az Isten anyaszentegyházának legeltetésére, melyet tulajdon vérével keresett.“

Tehát nekünk nemcsak magunkról, de az egész nyájról gondot kell viselni, melyben a szent lélek vigyázókká tett.

Nem veszi le az egyes emberről, a nyáj egyes tagjairól a felelősséget, csak a pásztort inti, figyelmezteti őrállói nagy felelősséggel járó tisztére a mondott szavakban Pál apostol.

Miként az atyának gyermekeiről, úgy kell nekünk számolnunk a nyáj tagjairól. Ha az atya szülei szeretetének melegével, gondoskodásának tőle telhető teljességével örködött az Istentől néki adott, reája bízott magzatok felett s azok mégis veszedelembe kerültek, örvénybe buktak, megtört szívvel, de nyugodt lélekkel áll meg az örök bíró előtt és várja a kegyelmes ítéletet; — de ha gondatlanságunk, szeretetlenségünk, önzésünk miatt vészett el csak egy is! . . . mikor megjelenünk a pásztoroknak fejedelme előtt, összetörünk és semmivé leszünk, mert kegyelemre számot nem tarthatunk.

Azért int bennünket a mi bölcs vezérünk: „viseljeteK gondot az egész nyájról“, hiszen titeket tett abban vigyázókká a szent lélek. Istennek anyaszentegyháza az, melyet drága véren, mindhalálíg engedelmes fia véren keresett.

De tudván azt, hogy a legszebb tanács, a

legbölcsebb utasítás is csak úgy nyeri meg a méltó elismerés koszoruját, ha a tanácsadónak egész élete a bölcs tanácsnak megtestesülése, — sőt a biztos sikert is egyedül ott lehet várni, hol a felhívó szót cselekedet pecsételi, — melynek meg-meg gondolása ó' be sok hiábavaló s önmagunkat vádoló keserű panaszt némítana el ajkunkon! — vessünk egy pillantást a kegyeletes visszaemlékezés fénysugarában annak életére, ki előttünk a nagy apostol nyomán ekkép mutatja az igaz életre vezető útát.

Meg vagyok róla győződve kegyeletes érzelmekkel ünneplő gyülekezet! ha semmi többet nem tennék is magasztos elhívásomnak ezen általam meg nem érdemelt fényes polcán, mint hogy fölolvassám e néhány levél önéletrírást, már ezzel is tiszta fényben állana előttünk és pedig a szerénységgel, mint legfényesebb glóriával övezetten az apostoli intelem megtetesült alakja, a vezérszerepre hívatott egyéniség. De hiszem, hogy még az ő nagy szerénysége sem tiltakoznék az ellen, hogy én e sorok között lelkének rejtegetett szelid fényű nemes vonásait is feltüntetni igyekezem.

Már maga a feljegyzés megválasztott ideje sokat mond. 1907 március 16! — Mintha látnám a szabad eszmék dicső bajnokát, a mint — akár csak a haldokló oroszlán Afrika sivatagján — mélabúsan elmereng Március leáldozott ídusán s miután látja, érzi, hogy közel a vég, a pálya végéről visszatekint a kezdetre s ott sem az önzés, sőt a legnemesebb érzés, a gyermeki kebelben szülője iránt élő édes kegyelet ragadja meg lelkét. S látva, olvasva, hogy az ő imádott édes atyja 65 évvel ezelőtt éppen ezen napon, március

16-án írja be az első születési esetet a csicseri egyház keresztelési anyakönyvébe, — a kegyelet érzése tette készíti, mintha mondaná: ő egy ily napon kezdte itt az élők feljegyzését, e napon jegyzem fel én is az élők földéről búcsúzásomat s papírra veti életrajzi adatait.

1839 december 29-én született Magyarizsében, Zemplén vármegyében, hol atyja lelkész volt. Szülei: Szabó András és Csengery Mária valának. Atyja a következő évben Magyarjesztrebbe megy (most: Magyarsas) mint megválasztott lelkész. 1842-ben pedig a csicseri egyház lelkésze lesz. Hogy ki volt ez az Atya? minékünk, az ungi református egyházmegyének! arról részletesen szólni nem tartozik e gyászemlékbeszéd szűk keretébe, de felesleges is; mert hiszen a kik ösmertük, ugy ösmertük, mint szerető édes atyánkat.

Sokan vannak az emberek között, kik az élet itt-ott feladott problémáinak megfejtésén törik fejüket. Ilyen csodálatos probl. s pedig majdnem általános jelenség az, hogy a kik nagy bölcsességgel világítanak embertársaik előtt, főleg kik a lelkökbe oltott nevelői talentumoknál fogva sokakat nevezhetnek szellemi gyermekeiknek, azok többnyire saját édes gyermekök szellemi fejlődésében nem élvezhetnek lelki örömet. A problémafejtők azt mondják: Igen! mert lelkök tüzének nemes szikrái szerte, messze szétszóródva, ama körben, melyben élnek, a családi körben mint a sebes villám száguldanak át és nem gyujtanak. Ha ezzel meg volna fejtve a probléma, akkor egy még megfoghatatlanabb, még nagyobb rejtély előtt állunk a jelen esetben, ha tudjuk azt, hogy a mi mindnyájunkkal szemben szerető gondos atyánk az ő tulajdon édes fiát oly bölcs figye-

lemmel vezette be a tudományok csarnokába, a melyre mint alapra építve oly öntudatos ismeretekkel párosult szerénységgel léphetett át az életbölcesség nagy iskolájába, hogy az ő szülei szívének igaz nagy öröme telhetett abban. Nemcsak az elemi ösmeretekben oktatja fiát ő maga, de a gimnáziumi tantárgyakban is, — a latin és német nyelv elemeiben oly szép előhaladást tesz a gondos atyai nevelés folytán, hogy 1850-ben, 10 éves korában a felvételi vizsgán Sárospatakon a vizsgáló tanár a gimnázium V-ik osztályába akarja felvenni, atyja azonban életidejére való tekintetből a II. osztályba iratja be. Így 1857-ben elvégezte a gimnáziumot, 1861-ben az akadémiát.

Ismét és ismét előkerülő kérdés, hogy az elmúlt évtizedekben, mikor a megélhetési viszonyok még egy olyan provinciális városkában is, mint Sárospatak, felette megdrágultak, miképen neveltethette gyermekét évi 5—6 száz forint jövedelméből a legtöbb református lelkész?! Szabó Endre volt ennek egyik fénylő példányképe.

Mint nevelő s ezen kívül többeknek privátai órákat adó pár száz forintot keres évente és ezzel — mi többet ér minden anyagi haszonnál! — az iskolai előjáróság becsülését és méltánylását vívja ki.

Mikor iskoláit bevégezte — 1861-ben, — a II. gimn. o. tanára, Apáti János elhalván, helyére az igazgatóság őt alkalmazta. De miután kápláni vizsgára is készült s miután főtiszt. Zsarnay Lajos mint megválasztott Püspök miskolci pappá lett, így a theológián a paptan és morál előadó nélkül maradt, míg az ezen tanszékre megválasztott Kolos Dániel a külföldi akadémiákról hazajő, Ő bizatott meg, hogy e két tantárgyból a theolo-

gusoknak hetenként pár órai előadást tartson. Ezek miatt a II-ik gimn. o. tantárgyai közül csak 3-nak a tanítását vállalhatta el. Latint, számtant és történelmet.

1862. július havában a II-ik osztálylyal nyilvános vizsgát áll, melyben 150-en voltak. Nemcsak a közvetlenség, de a história szempontjából is lélekparancsolta szent kötelességemnek ösmerem ide vonatkozó sorait a boldogultnak szószerint adni vissza, mely így szól:

„Ezen vizsgán kezdettől végig jelen voltak Zsarnay Lajos püspök, Ragályi Károly algondnok és többnyire báró Vay Miklós főgondnok is és Zsindely István, akkor preparándiai tanár. Nekem feltűnt ez az előkelő figyelem. Okát megtudtam vizsga után. Felkértek a tanácsterembe, a hol jelen voltak báró Vay Miklós, Zsarnay Lajos, Ragályi Károly. Szépen leültettek, mire Zsarnay következőleg szólt hozzám: Szándékosan végig hallgattuk tiszteletes úr vizsgáját a II-ik gimn. osztálylyal. Meggyőződünk róla, hogy szép készülsége van, melyre biztosan tovább építheti a tanári qualifikációt. Van professornak való temperamentuma, azaz tapintatosan tud a fiukkal bánni, azért ezennel meghívjuk professornak, most ugyan a pataki II-ik gimn. o. tanszékét Tóth Miklós miskolci tanár foglalja el, tiszteletes úr pedig az ő helyére Miskolcra megy, de a következő megfelelő tanári szék üresedése esetén azt Önnek biztosítjuk. Mire én hálásan megköszönve a nagy bizalmat és kitüntetést, kijelentettem, hogy azt el nem fogadhatom; mert nekem nagy önmegtagadásba kerül a hanyag és rossz viseletű

fiuk humánus kezelése s fegyelmezése. Ugyannyira, hogy ennek egészségi szempontból káros hatását tapasztaltam is. Különben a lelkeszi pályára vonzódtam eleitől fogva. E nyilatkozatom az előkelő társaságban nagy meglepetést szült, de mert kiérzett belőle az őszinteség, meg is győzte az urakat.“

Álljunk meg egy pillanatra az ő életének e legnagyobb forduló pontján s mérlegeljük magasabb szempontból — a mint ő szerényen kifejezi: az őszinteség, valójában pedig: a szentlélek sugalta szavakat.

Ha Isten választott embereinek képcsarnokába lépünk s látjuk ott Mózeszt, Jónást s az úrtól annyi sok nagyküldetésre kiválasztottat, — és halljuk az őszinte mentség szavait: „Uram! ne küldj engem oda, nem vagyok ékes szóló! Nem hisznek nékem!“ Vagy: „mit tehetek én gyarló ember egy egész nagy város nagy gonoszsága ellen!“ . . . és aztán ha elgondoljuk az Istennek változhatatlan akaratát, mely szerint Mózes mégis csak népszabadító lesz! mely szerint Jónás mégis csak predikál Ninivé gonoszsága ellen! . . . Nem látjuk-é e képcsarnokban Szabó Endrének, az ungi református egyházmegye volt esperesének próféta képmását?! Vagy a hasonlathoz erősebb, határozottabb vonásokat kívántok? . . . Mózes, Jónás kitérni óhajtottak a nagy küldetés elől: mert érezték, hogy ők is emberek. De épen azért, mert emberek valának, megaláztatásuk után következtetett felmagasztaltatásuk. A mi választottunk nagy hivatása alóli mentsége, miként hallottuk, ez volt: „nékem nagy önmehtagadásba kerül a anyag és rossz viseletű fiuk humánus kezelése“ — és szólott az Ur: „mostan pedig megalázlak

tégedet, légy ember! hogyha majd felmagasztaltatol, az ítélőszékben se feledd, hogy ember vagy! És járnia kellett haláláig az önmegtágadás kálváriáját. — — De térjünk vissza s kísérjük nyomon földi pályafutását.

1862. szept. elején nagy rábeszélésre Mikóházára megy nevelőnek Komáromy László két gyermekéhez s bekebelezteti magát mint segédlelkész Abaujba is, Ungba is. 1863-ban Csicserbe jön káplánnak atyjához, ki 1861-től már esperes. Három évig van atyja mellett, 1866 tavasztól 1868 tavaszig a bátfai egyházban végzi a segédlelkészi teendőket Csuri György mellett. 1868-ban Palágyba rendeli az egyházmegye helyettes lelkésznek, hol az elaggott Jakabfi István rövid időn elhalván, még azon évben palágyi lelkészsze választatik. 1869 őszi egyházkerületi gyűlésen szenteltetik pappá. Már a következő évben az ungi egyházmegye aljegyzői tisztségre emeli. Majd bési lelkészsze választatván, 1875-ben a bési paróchiába költözik, hol saját szavai szerint: az a ránézve nem szerencsés kitüntetés éri, hogy 1881 juniusában a nagykaposi választókerület országgyűlési képviselővé választja.

„Tudta az egész kerület — mint önéletrajzi adataiban írja, — hogy én tiltakoztam a jelöltetés ellen, de erőszakkal, valóságosan kézen fogva tett fel a fogatra és vett le róla a párt intelligentiája, mikor a programmbe-széd megtartására valósággal fogva vittek“.

Bizonyára szép, sőt magasztos lehetett ama jelenet, mikor a szerénységében elvonult egyszerű falusi pap a szeretet és bizalom által oly fényes felmagasztaltatást nyer! . . . Óh pedig ez a fel-

magasztaltatás is csak az ő kálváriájának vala egyike!

1884-ben újabb kitüntető bizalommal fordul felé az ungi egyházmegye, megtisztelvén a főjegyzői tisztséggel. És hogy záradékul ismét saját szavait idézzem, melyek ha különösen övéivel, szeretteivel vannak kapcsolatban, oly igaz érzellemmel szívhez szólók, így fejezi be életrajzi adatait: „1886-ban nősültem meg, feleségül vevén velem egykorú, nem távoli rokonomat, Pandák Máriát, kivel immár 21-ik éve hordozzuk a gondviselés által megjelölt utakon a ránk mért kötelességek terhét. — B. e. atyám, Szabó András csicseri lelkész s ungi kiérdemült esperes 1887 márciusban elhalván, a csicseri egyház által egyhangulag megválasztatván, 1888 tavaszán ezen állomást elfoglaltam. 1890. év őszén Ágteleken az őszi egyházmegyei gyűlésen foglaltam el az ungi egyházmegye esperesi hivatalát, azóta az egyházmegye e tisztre ismételten már két cikluson választott meg.“ — Tagja volt 1890-től a sárospataki főiskola igazgató tanácsának, a lelkészvizsgáló bizottságnak, 1891 és 1902-ben a zsinatnak, a vármegye törvényhatósági bizottságának, közigazgatási bizottságnak, állandó és központi választmányának és még egy pár bizottságnak, melyekre nézve bizonyynyal nem céltalan megjegyzése, hogy „Az esperesség sok munkát, nagy figyelmet igényel, az ítélő erő éber működése, a kormányzati tapintatnak a törvény szigorával való kibékítése a szellemi és fizikai tehetséget igen igénybe veszik. A vármegyei tiszteleti megbízásokban a 25 kilométer távolságra való gyakori és kellemetlen időben utazás fogyasztja erőnket: így kivált az 1906. évi decemberétől érzem erőim

rohamos fogyását s érzem, hogy polgártársaim s egyházam által nagy kitüntetésekkel rám rótt kötelességek számon kérésének ideje rohamosan közeledik, a mikor nekem nincs más mentségem, mint ez: „Uram, a lélek kész, de a test erőtelen volt!”

Az önéletírás eme záró szavai tehát ugy a csicseri lelkészség, mint az ungi egyházmegyei kormányzóságra vonatkozólag csak a pusztá tényállást jegyzik fel. Előttünk, kik olyan jól ösmerjük őt, egészen természetes ez. Tiszta világos volt előttünk ez élet, e pályafutás. Mint ifjú, mint segéd-lelkész nagy szorgalommal képezi magát s halad tovább-tovább az ismeretek mezején. Mint lelkész, gyülekezetének tagjait nemcsak a szellemekben, de az anyagiakban is öntudatos biztos alapra jutni segíti, munkálja. Az ő szellemének és munkájának nyomain az egyházaknak anyagi állapotában nem visszaesés, de biztos alapra helyezkedés tapasztalható mindenütt. A nagy Kálvin lelkétől áthatva nagy veszedelemnek tartá ugy az egyes egyénre, mint az egyházakra, ha anyagi gondok nyugözik le, főleg ha adósságnak terhe nyomja. Így viselt ő gondot a nyájról, melyben a szentlélek vigyázóvá tette, nemcsak szűkebb körében pedig, hanem ugy is, mint az ungi református egyházmegye kormányzását 18 évig bölcsen intéző esperes. — Ez! ez volt az ő élet misziójának Isten keze által kijelölt pontja, melyre a szó valódi értelmében praedestináltatott. Mély tudománya fényt áraszt, miként a fényes nap. Szakadatlan munkássága áldásos, mint a termékenyítő eső és harmat. Bölcs ítéletei: a próféták ítélete, áthatva a krisztusi szeretettől. Egész élete — még emberi gyarlóságaival is, — a maga egy-

szerúségében magasztos, miként a természet. — Igy, így viselt ő gondot Isten anyaszentegyházáról Önmagáról pedig? Ugy, hogy még az útnak göröngyei, a pályafutás ugy látszó akadályai is mind a lélek tökélyesbitésének lettek nála eszközei Istennek kegyelme által.

Nagy lélek valál! Kiválasztott edénye voltál az Urnak. De a lélek sárházának össze kellett omolni; mert az Urnak hatalmas karja teremt és ront. Ámen.

Az ungi református egyházmegye 1908. évi június hó
10-én Ungváron tartott rendkívüli közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Szücs István h. esperes és Nyomárkay Aurél világi h. elnök, Virágh József, Szöllösy Gyula, Komjáthy Gábor, Nagy Sándor egyházi, Minaji István, Szilágyi Sándor, Szabó Lajos világi tanácsbírák, Hegyi György e. m. ügyész, Homoki Antal egyházi, Kovács Dániel világi főjegyző és Német Péter aljegyző.

Morvay József, Urbán Mihály, Tót Lajos, Sallay Gyula, Ráczközy János, Nyomárkay Sándor, Maksa József, Szabó István, Benkő Lajos, Ujlaki Sándor, Szabó Endre, Pataki Pál, Kiss László, Nagy Géza, Gecse Géza, Móré Gábor, Móré Elek és Komjáthy István lelkészek, Kádár Albert és Soltész Andor s.-lelkészek, Balog Dániel és Boczér István tanítói küldöttek.

* * *

I. H. esperes buzgó imában kérte Isten áldó és megsegítő kegyelmét tanácskozásunkra, melynek megtörténte után kegyeletes szavakkal emlékezett meg néhány nagyérdemű esperesünkről, röviden vázolván azon buzgó igyekezettel teljesített nagy szolgálatokat, melyeket az elhunyt 18 éven át egyházmegyénk felvirágoztatása érdekében kifejtett; élénken ecsetelve azon nagy veszteséget, mely az ő halálával egyházmegyénket érte; — s végül sajnálattal jelentette, hogy szeretve tisztelt egy-

házmegyei gondnokunk betegsége folytán jelen gyűlésünkön meg nem jelenhetvén, ennek folytán Nyomárkay Aurél hivatalkorra legidősebb tanácsbirót kérte fel a világi elnöki szék elfoglalására.

2. Nyomárkay Aurél engedvén a személye iránt nyilvánuló közbizalomnak, az elnöki széket elfoglalván:

A gyűlést megnyitotta.

3. H. esperes előterjeszti, hogy a jelen rendkívüli gyűlés azért hivatott össze, hogy az üresedésben levő esperesi szék betöltése céljából az esperes választásra a szavazás elrendeltessék.

Egyházmegyénk az esperes választásra a szavazást elrendeli s a szavazás beadásának határidejéül jul. hó 10-ikét kitüzi, egyszersmind Virágh József elnöklete alatt, Maksa József, Szöllösy Gyula, Stépán Géza. Nyomárkay Aurél és Kovács Dániel küldöttekből álló bizottságot nevez ki azzal, hogy az esperesi állásra a szavazatok Virágh Józsefhez, mint elnökhöz adandók be, a ki a kinevezett bizottsággal a szavazatokat felbontván, ha netán általános szavazat-többséget senki nem nyerne, a szavazat-bontási jegyzőkönyvet tegye át a helyettes espereshez, a ki utasítottik, hogy a szavazást újból rendelje el.

4. Indítványoztatott, hogy elhunyt esperesünk felett az őszi egyházmegyei közgyűlés alkalmával gyászbeszéd tartassék.

Egyházmegye az indítványt elfogadja s Komjáthy Gábor ungvári lelkészt felkéri, hogy a gyászünnepély

alkalmával imát mondjon, az egyházmegyei főjegyzőt pedig hogy gyász-és emlékbeszédet tartson.

5. Ugyanez alkalommal Komjáthy Gábor, Szöllősy Gyula, Szabó Lajos, Minay István és Homoki Antal küldött bizottsági tagokat azzal bizta meg, hogy állapítanak meg a gyászünnepi szertartás sorrendjét.

A gyászünnepély lefolyását a bizottság már ez alkalommal a következőkben állapította meg:

1. A sárospataki énekkar az egyházmegyei pénztár terhére meghivandó szereplés végett a helyettes esperes által, 16 taggal.

2. A gyászoló család tagjai szintén meghivandók.

3. A város és vármegye szintén meghivandó.

4. A sárospataki főiskolai és gimnáziumi igazgatók szintén meghivandók.

5. Közebéd, melyre a megyei és városi hivatalfőnökök is meghivandók.

Ezen intézkedést az egyházmegye magáévá teszi s megbizsa a bizottságot, hogy a fentebbi módon járjon el.

6. Olvastatott a gömöri egyházmegye esperesének részvétirata, melyet egyházmegyénkhez azon alkalomból intézett, hogy szeretve tisztelt esperesünk, néhai Szabó Endre elhunyt.

Egyházmegyénk hálás köszönettel veszi a gömöri egyházmegyének egyházmegyénk iránt tanusított részvétét.

7. Meghitelesített Ungvárt 1908. jun. 13-án tartott hitelesítési ülésben.

* * *

Jegyzette: Homoki Antal e. m. főjegyző.

Jegyzőkönyvi tárgymutató.

1. Helyettes esperes imádkozik s Nyomárkay Aurél a gondnoki széket elfoglalja.
 2. Világi elnök a gyűlést megnyitja.
 3. Az esperesi hivatalra a szavazás elrendeltetik.
 4. Szabó Endre elhunyt esperes emlékére az őszi gyűlés alkalmával gyászünnepély tartása elhatároztatik.
 5. A gyászünnepély sorrendjének megállapítására bizottság választatik.
 6. Szabó Endre esperes elhunyt alkalmából a gömöri egyházmegye részvét-nyilatkozatot küld.
 7. A jegyzőkönyv meghitelesített.
-

Betűrendes tárgymutató.

Egyházakat általában 3.	Nyomárkay Aurél 1, 2.
Homoki Antal 5, 7.	Szabó Lajos 5, 7.
Komjáthy Gábor 5, 7.	Szőlőssy Gyula 5.
Minay István 5, 7.	Szüics István 1, 7.

Az ungi ref. egyházmegye 1908. szeptember hó
8—9-dik napjain Ungváron tartott közgyűlésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelen voltak: Szücs István esperes és Nyomárkay Aurél legidősebb tanácsbíró elnöklete alatt: Virág József, Szőlössy Gyula, Szakal István, Komjáthy Gábor, Nagy Sándor lelkészi, Minay István, Stépán László, Szabó Lajos, Szilágyi Sándor világi tanácsbírók, Hegyi György egyházmegyei ügyész, Németh Péter, Magyar Bertalan lelkészi aljegyzők, Kovács Dániel világi fő-, Szabó Zoltán világi aljegyző, Kovács István, Ujlaky Sándor, Kis László, Szabó István, Bacskay Sámuel, Szabó József, Kálniczky János, Gecse Géza, Benkő Lajos, Móré Gábor, Morvay József, Komjáthy István, Szabó Endre, Szőlössy Ferenc, Maksa József, Sallay Gyula, id. Szakal István, Pap István, Tóth Lajos, Csomár Béla, Nyomárkay Sándor, Móré Elek, Nagy Géza, Urbán Mihály lelkészek, Kádár Albert, Soltész Andor s. lelkészek, Balogh Dániel és Bócér István mint tanítói képviselők. Megbizó levéllel ellátott egyházi képviselők: Szalókáról: Orosz András, Csongorból: Sándor József, Tizzasalamonból: Balog Mihály, Csicserből: Lengyel János.

A tanítói karból: Könyves Mihály, Sulyok János, Papp Lajos, Diószeghy Lajos, Soltész Károly, Halász Lajos, Böszörményi László, Szabó József, Karabélyos Gyula, Ozsváth Endre, Mesko János, Maksa József, Rózsa Lajos, Láczy József.

1. Virág József legidősebb tanácsbíró, — mint kor-elnök, — bízgó imádságban kérven tanácskozásunkra Istennek segítő kegyelmét, egyházmegyei gondnokunk jelen nem léte miatt a világi elnöki szék elfoglalására felszólítja Nyomárkay Aurél legidősebb vil. tanácsbíró.

Nyomárkay Aurél a világi elnöki széket elfoglalván, — miután a főjegyző helyettese jelenti, hogy az egyházak küldöttei megbízó levelöket beadták, s az elől jegyzett tagokkal a gyűlés megalakult, — a megjelent tagokat üdvözli s a gyűlést megnyitja.

2. Világi elnök felolvastatja a június 10-iki rendkívüli gyűlés jegyzőkönyvének az esperesválasztásra vonatkozó 3-ik pontját s az ennek alapján július 10-ikére beadott szavazatok felbontására választott bizottság jegyzőkönyvét, mely szerint a beadott 39 szavazatból 38 szavazat szabályszerűnek találtatott, s azok következőleg oszlottak meg: Szücs István tizasalamoni lelkész 28, Homoki Antal kisjegőci lelkész 7, Komjáthy Gábor ungvári lelkész 3 szavazatot kapott.

Szücs István tizasalamoni lelkésznek, mint megválasztott esperesnek a gyűlésbe való meghívására: Szőlőssy Gyula, ifj. Szakal István, Minay István és Stépán László tanácsbírák felkéretnek.

3. Szabó Endre halálával megüresedett esperesi szék betöltésére adott szavazatok alapján törvényesen megválasztott esperes: Szücs István a kiküldött bizottsággal a gyűlésben megjelenván, világi elnök által meleg szavakkal üdvözöltetik s a törvény értelmében felhivatik az esperesi eskü tételére.

Szücs István az esperesi hivatali esküt leteszi, s ezzel az egyházmegyei

közgyűlés öt esperesi hivatalában meg-
erősíti. Elfoglalván az esperesi széket,
alábbi székfoglaló beszédét megtartja.

Esperesi székfoglaló beszéd.

Elmondta *Szűcs István* ungi esperes f. évi szept. 8-án Ungváron tartott egyházmegyei közgyűlésben.

Midőn a jelen ünnepélyes alkalommal eskü által is köteleztem magamat, mint megválasztott esperes, egyházmegyéim szolgálatára, az érzelmeknek különfélesége tartja elfoglalva lelkemet. Érzem lelkemben főként a hálát Isten iránt, az ő ingyenvaló kegyelméért, melyet velem, erőtlén szolgájával közölni méltóztatott, midőn megengedte érnem e napot, mely 27 évi lelkészi munkálkodásomnak fénypontja! Érzem lelkemben a hálát az ungi ref. egyházmegye kebelébe tartozó egyházak és azokban működő lelkésztársaim iránt, akiknek megtisztelő bizalma engemet érdemetlent abban a magas kitüntetésben részesített, hogy elhívott egyházmegyénk kormányzására.

De a kétféle hálának jóleső érzése mellett nehéz teherként nyomakodik lelkemre az aggodalom, sőt bizonyos fokú félelem szorongatja szívemet. Igen, mert úgy tetszik nekem, hogy arra az esperesi székre, melyet most elfoglalni szerencsés lehetek, ez az intelem van számomra felírva: „*A helyet, melyet elfoglalsz, hűségesen betöltsed!*”

Ha már most tekintem a kötelességek roppant halmozását, melyeknek megoldása az esperesi székben reám várakozik; fontolóra veszem a nagy felelősséget, amely ezen diszes állásból kifolyólag vállaimra nehezedik és ezekkel szemben mérlegelem az én csekély erőmet: lehetetlen, hogy félelmet és aggodalmat ne érezzek; — mert igaz ugyan, hogy:

„*Mindennek adatik a leleknek nyilvánvaló ajándéka haszonra, némelyeknek az Isten lelkétől adatik bölcsességnek beszéde; némelyeknek pedig tudománynak beszéde; némelyeknek pedig isteni erőknek csele-*

kedésére való ajándékok; némelyeknek pedig különböző nyelvek nemének tudása“ (I. Kor. 7—10); de én ezen lelki ajándékokban szükölködöm és „magam felől nem dicsekedem, csak erőtlenségem felől; azért valaki ne gondolkodjék felőlem feljebb annál, aminek lát engem lenni vagy amit hall tőlem!“ (II. Kor. 12—5, 6.)

De ha már eképen érzem erőtlenségemet az esperesi székben reám várakozó nagy feladatokkal szemben; ha érzem és tudom, hogy én azon lelki ajándékok helyett, melyek egy egyházmegye kormányzására hivatott férfiuban megkivántatnak, pusztán csak jóigyekezetemre s egyházam iránt való lángoló szeretetemre hivatkozhatom: mi bátorít fel mégis arra, hogy ily széles munkakörrel bíró és nagy felelősséggel járó hivatalra vállalkozom? Legyen szabad nekem e kérdésre az apostol szavaival válaszolnom: *„Ti tudjátok az első naptól fogva, mint viseltem magamat ti köztetek, hogy semmi elől nem vonogattam magamat, a mi néktek hasznotokra való volt“.* (Ap. csel. 20. 18—20.) Igen, ti tudjátok, hogy nem vonogattam magamat soha a reám bízott kötelességek teljesítése alól! Nem vonogatom tehát most sem; mert a mig erőtlenségim felett magamban tusakodnám, hallom az Urtól felém hangzani a bátorító szózatot: *„Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el!“* (II. Kor. 12. 9.) Bizom azért az Urban, hogy megdicsőíti erejét az én erőtlenségemben!

Nagy t. e. m. közgyűlés! most már következniék, ha én magamat a világhoz szabni akarnám, hogy megjelöljem az utat, melyen haladni kívánok, kitűzzem azokat az irányelveket, melyeket egyházkormányzói ténykedéseimben követni fogok; — én azonban a mai világban annyira divatos, nagyhangu programbeszédtartásnak nem vagyok barátja. A példabeszédes könyvvel tartok, mely azt mondja: *„Minden munkában bővölködés legyen, de az ajkaknak beszédében csak szükölködés legyen“.* (Péld. XIV. 23.) Azt tartom, hogy a közügyeknek szolgálata nem ígérkezésben, fogadkozásban, hanem a kötelesség teljesítésében áll. Ha én most nagy bőbeszédűséggel sokat ígérnék és gyenge erőmmel keveset

munkálnék, betelnék rajtam a fent idézett példabeszéd igazsága.

Fogadja el tehát tőlem a nagytsízt. egyházmegye „székfoglaló“ gyanánt a nagy apostol ajkairól elhangzott emez ígékét: *„Semmivel nem gondolok, az én életem is nekem nem drága, csak elvégezhessem örömmel az én futásomat és a szolgálatot, melyet vettem az Ur Jézustól“* és az Ur akaratából a közbizalomtól. (Ap. csel. XX. 24.)

„Aki első akar lenni ti köztetek, legyen ti szolgátok“, azt mondja Jézus (Máté 20. r. 27. v.) Elsővé tettetek ti magatok között, tehát első kívánok lenni köztetek a másoknak való szolgálatban, a kötelesség teljesítésében.

Nagytsízt. e. m. közgyűlés! Nem tartom szükségesnek most itt elszámolni az esperesi kötelességeket, mert *„hisz nem volna elég az idő hozzá, ha szólnék azokról“*, meg vannak azok irva egyházi törvényeinkben, melyeknek fősummája ez: *„Szolgálj az anyaszentegyházat; az anyaszentegyházban a közügyeket: lelkiismeretes hűséggel a kötelességek teljesítésében, — igazsággal párosult szeretettel a kormányzásban, ítélkezésben.“*

Azt mondja az írás: *„A betű megöl; lélek az, mely megelevenít!“* (II. Kor. 3. r. 6.) Egy ref. esperesnek, mint kormányzásra és ítélkezésre hivatott férfiúnak kell ezt főként szem előtt tartani, hogy a midőn *kormányoz*, a midőn *ítélkezik*, olvassa nemcsak a törvénykönyvbe, emberi kéz által megírt holt betűket, de olvassa az isteni kéz által *szívébe írott törvényét is a szeretetnek*; vagyis igazság és szeretet vezéreljék eljárásában. Ő bíró és atya egy személyben; *„a kinek nem csupán a kezében lévő törvénykönyv rideg betűinek szigorúságával kell itélnie, hanem szeretettel is — a körülmények bölcs megfontolása mellett; és a kinek egyet is azok közül, a kik hozzá folyamodnak, tanács, vagy vigasztalás nélkül nem lehet magától elbocsátania“*. De ne tévessze soha szemei elől, hogy neki szívének szeretetével is nem önző egyéni érdekeket, hanem csak a közjót, közérdeket kell szolgálnia. Ne várja azért tőlem, mint

esperestől senki a személyi, önző érdekeknek istápolását a közérdekek rovására, mert az ilyeneket az Urnak eme szavával fogom elutasítani: „*Távozz tőlem; bántásomra vagy én nekem!*” (Mát. XVI. 23.)

Nagytiszt. e. m. közgyűlés! Azt mondtam elébb, hogy az esperesi székben reám várakozó nagy és fontos kötelességekkel szemben nem erőimre, csakis jóigyekezetemre, egyházam iránti lángoló szeretetemre hivatkozhatom; épen azért hát, hogy elvégezhessem a szolgálatot, melyet vettem az Urtól és az Ur akaratából — a közbizalomtól; nagy szükségem van a nagytiszt. egyh. megye közönségének jóakaratu gyámolítására: a mi főként abban fog állani, ha minden tag saját munkakörében hiven teljesíti kötelességét!

Ilyen irányu támogatást kérek elsöben is töletek szeretett Lelkész társaim! „*Viseljétek gondot magatokról és az egész nyájról, melyben a szentlélek vigyázókká tett, az Isten anyaszentegyházának legeltetésére.*” (Ap. csel. XX. 28.)

„*Legeltessétek az Istennek seregét, mely a ti gondviselésetek alatt vagyon; gondot viselvén arról, nem kényszerítésből, hanem örömből; nem kívánván a nyereséget, hanem kész indulattal.*” (I. Pét. V. 2.)

Egyh. megyénk nagyérdemü világi Férfiai! Nagys. Gondnok Ur, Elnöktársaim, Nagys. Tanácsbírói Kar! Ti „*nem a törvény szerint lettetek pappá,*” de mégis „*királyi papság vagytok*” s mint ilyenek nyertétek a szolgálatot anyaszentegyházunkban! „*Annakokáért mivelhogy ilyen szolgálatban vagyunk, a mint kegyelmet nyertünk, ne restelkedjünk tisztünkben,*” hanem „*a ki előljáró szorgalmatossággal járjon.*” (Rom. XII. 7. II. Kor. IV. 1.)

Egyházak veteményes kertjének gondozói, t. Tanító Urak! „*Forgolódjunk a szolgálatban, a ki tanító a tanításban.*” (Rom. XII. 7.) „*Vegyétek fel gondját a rátok bizott gyermekeknek; neveljétek őket a tudományban és az Ur beszédeinek intésiben.*” (Eféz. IV. 4.)

Egyh.-megyénk köztagejai! „*Minden lélek a felsőbb hatalmasságnak engedelmes legyen; mert nincs hatal-*

masság, henemha Istentől. — „*Adjátok meg mindennek, amivel tartoztok; a kinek adóval adót, a kinek vámmal vámot, a kinek félelemmel félelmet, a kinek tisztelettel tiszteletet.*“ (Rom. XII. 17.) „*Becsüljétek meg azokat a kik munkálkodnak köztetek és előjáróitok az Urban.*“

Nagy t. e. m. közgyűlés! Egyházmegyém közönsége a mai napon egy drága kincscsel ajándékozott meg engemet, melyet én értékére nézve hasonlítok a Jézus egyik példázatában említett „*mezőben elrejtett kincshez, melyet minekutánna megtalál az ember, elrejteti azt és a talált kincsen való örömeiben elmegyén titkon és minden marháját eladván, megveszi azt a mezőt.*“ (Máté XII. 14.) Ez a kincs, melyet én feljebb becsülök minden e világi kincsnél: egyházmegyém közbizalma.

A kincset, a vagyont azonban nem elég csak megszerezni, azt megtartani és gyarapítani is kötelesség. Megkísérlem a reám bizott kincscsel, egyházmegyém közbizalmával sáfárkodni — ha hűnek tatáltatom a reám bizottakban, jutalmaztatok meg amaz elismerő nyilatkozással: „*jól van jó és hív szolgám!*“ — Ha pedig haszontalan, rossz szolgának bizonyulnék, zárjatok ki bizalmatokból a „*külső sötétségre!*“

„*A reménység Istene töltsön be titeket minden örömmel és békességgel a hit által, hogy reménységgel bővölködjétek a szentlélek ereje által!*“ (Rom. XV. 13.)

Annak a jóságos Atyának pedig, a kinek most kérem kegyelmét, várom segedelmét az én munkámra, — „*a ki véghetetlen bőséggel mindeneket megcselekedhetik, feljebb hogynem mint kérjük, vagy elménkbe befogjuk, a mi bennünk munkálkodó erő szerint.* — *Annak dicsőség legyen az anyaszentegyházban a Krisztus Jézus által, minden időben és mindörökkön örökké. Amen.*

Melynek folytán Szücs István tiszasalamoni lelkésznek az ungi református egyházmegye esperesévé történt választását az ungi egyházmegye közgyűlése (I. t.-cz. 162. §. értelmé-

ben) a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésnek tisztelettel bejelenti.

4. Az esperesi székfoglaló megtartása után:

hivatalában megerősített espere-sünket vil. főjegyző, Kovács Dániel a tisztikar s az egész egyházmegye nevében szívből üdvözli s anyaszent-egyházunk érdekében való közös munkákra Istennek áldását kéri.

5. Minay István indítványozza, hogy Szücs István esperes székfoglaló beszéde jegyzőkönyvünkben kinyomattassék.

Közgyűlésünk az indítványt egyhangulag elfogadja s a jegyzői kart a szerint eljárni utasítja.

6. Szőlőssy Gyula indítványozza, hogy elhunyt esperesünk érdemei jegyzőkönyvünkben is megörökítendők az által, hogy a gyűlést megelőzőleg tartott gyászemlék-ünnepélyen elmondott ima és emlékbeszéd ezen jegyzőkönyvünk első lapjain gyászkeretben kinyomattassék.

Egyházmegyei közgyűlésünk midőn az indítványt magáévá teszi s a jegyzői kart a szerint eljárni utasítja, Szabó Endrének, a csicseri egyház lelkészének s az ungi református egyházmegyét 18 éven át bölcsen kormányozó esperesnek folyó év május 21-én történt gyászos elhunytát a legfájdalmasabb érzéssel terjeszti fel hivatalos tudomásul vétel végett a főtiszteletű egyházkerületre.

7. A tárgyalások megkezdése előtt szép és emlékezetes ünnepélyben volt még része egyházmegyei köz-

gyűlésünknek az által, hogy az ungmegyei református tanítói kar Maksa József kartársukat 50 éves tanítói működése alkalmából megünnepelte. Kinek érdemeit a tanító-egyesület elnöke, Könyves Mihály méltatta szép és igaz szavakban s átadta az ünnepeltnek a kartársak által szerzett emléktárgyat, egy ezüst kelyhet. — Maksa József ünnepelt mély meghatottságtól töredezett szavakban tesz ünnepélyes ígéretet, hogy egyházát és az iskolát ma is úgy szereti s úgy fogja szeretni haláláig, mint ezelőtt szerette, úgy hogy ha ma kellene pályát választania, ma is a tanítói pályát választaná. Egyszersmind szívből köszöni kartársai megemlékezését s igéri, hogy az ajándéktárgyat mint kedves emléket fogja megőrizni. Ezután az egyházmegye nevében szól az ünnepelthez Magyar Bertalan e. m. aljegyző. Nagy elismeréssel adózván az ünnepeltnek főleg azért, hogy 50 évi pályafutása alatt oly édes szeretettel csüggött egyháza kebelén, hogy még csak gondolatába se merült fel e hosszú, sokszor göröngyös úton az egyház karjaiból magát kiszakítani s az állam felé kacsintgatni, — a mi pedig már mai időben fájdalom csaknem általános a felekezeti tanítói karnál. — Végül az esperes, mint tiszasalamoni lelkész s így az ünnepelt hivataltársa tesz jóleső vallomást Maksa József tiszasalamoni tanítóról, ki csaknem az egész 50 évet azon egyházban élte át, mi azon szép tanubizonyságot nyújtja, hogy ez egyház őt s ő ez egyházat szerette, egymást megbecsülték, melyről 21 évi békés együttműködésük alatt ő is a legédesebb meggyőződést szerezte. Istennek áldó kegyelmét esdi továbbra is az ünnepeltre, hogy a békeesség és szeretet lelke derültté varázsolja élte napjának alkonyát is.

Közgyűlésünk az ünnepélyes eseménynek jegyzőkönyvünkben megörökítésére a jegyzői kart utasítja.

8. Komjáthy Béla e. m. gondnok az elhalálozás folytán megüresedett esperesi szék ideiglenes betöltésével Szűcs István e. m. tanácsbíró bízta meg.

Egyházmegyénk e. m. gondnok intézkedését tudomásul veszi.

9. Szűcs István h. esperes, Szöllősy Gyula, Stépán Géza és Virág József bizottsági tagokból álló küldöttség az esperesi irattár átvételéről szerkesztett leltárt két példányban beterjeszti.

Egyházmegyénk a beterjesztett leltárt tudomásul veszi, annak egyik példányát Szűcs István megválasztott esperesnek átadja, másik példányát megőrzés végett az e. m. levéltárba helyezi.

10. Megerősítés céljából beterjesztetnek a szalókai (4 péld.), záhonyi (4 péld.), csicseri (4 péld.) lelkészi s a nagykaposi (3 péld.) és tizasalamoni (3 péld.) kántor-tanítói díjlevelek.

A 4, illetve 3 példányban beterjesztett díjlevelek, miután a törvényes formáknak megfelelnek, a záhonyi lelkészi díjlevél azon okból is, mert az eddigi nem volt megerősítve és díjlevél csonkulás egyikben sincs, megerősítettnek s a főtiszteletü egyházkerületre tisztelettel felterjesztetnek.

11. Beterjesztetnek a bezői lelkészválasztásra vonatkozó iratok, mely szerint a bezői egyház 1908. aug. 16-án ifj. Szakal István és Minay István tanácsbírók — mint esperesi kiküldöttek — jelenlétében meghívás útján lelkészül választotta Kálniczky János felsőröcsei lelkészt.

Kálniczky Jánosnak a bezői egyház lelkészeül választását az egyházmegye megerősíti s a főtiszteletü egyházkerületre tisztelettel felterjeszti.

12. Szept. 22. s több napjain Miskolcon tartandó egyházkerületi gyűlésre az ungi egyházmegyéből képviselőül :

Szücs István esperes és Komjáthy Béla e. m. gondnok, mint hivatalból tagok, — Szakal István, Komjáthy Gábor lelkészi, Szabó Lajos, Minay István vil. tanácsbírók, Németh Péter egyházmegyei aljegyző, Szabó Zoltán vil. jegyző mint választott tagok bizatnak meg.

13. Tavaszi ker. gyűlés 119-ik pontjában az egyházkerület újból felhívja az ungi egyházmegyét, hogy a csapi iskolának államosítása alkalmával az állammal kötött szerződését terjeszse be.

BacsKay Sámuel csapi lelkész mellékelt betérjesztése szerint szerződés nem köttetett, mivel az egyház anyagi dolgokat nem adott át az államnak. Egyházmegyei közgyűlésünk ezen jelentést tisztelettel felterjeszti a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez.

14. A főtiszt. egyházkerület tavaszi közgyűlése 13-ik pontjában az egyházmegyéknek kiutalt közigazgatási államsegély felhasználása felől őszi gyűlésre jelentést várván :

Az ungi egyházmegye közgyűlése tisztelettel jelenti a főtiszteletű egyházker. közgyűlésnek, hogy az ungi egyházmegyének kiutalt 1600 K és 2598 K 40 f közíg. államsegély miként való felhasználásáról jövő tavaszi közgyűlésre terjeszti be jelentését. Szücs István, Minay István, Hegyi György, Szőlőssy Gyula, Komjáthy Gábor,

Szabó Endre és Kovács Dániel tagokból álló bizottságot utasítja, hogy ez ügyben javaslatot terjesszen a gyűlés elé.

15. Diószeghy Lajos, ki 1907. júl. 15-én a bezői egyház tanítójául megválasztott, miután bizonyítványát az ungvári g. kath. képezdében szerezte, ez alkalommal bemutatja a kerületi vizsgáló-bizottság által 1908. jun. 26-án 6. sz. a. kiállított bizonyítványát: a vallástan (jeles), egyházi ének (kitünő) és módszertanból (jeles).

Melynek alapján — miután a hivatali esküt a gyűlés előtt letette, — tanítói hivatalában megerősítetik, s megerősítésre a főtiszteletű egyházkerületre tisztelettel felterjesztetik.

16. Esperes előterjeszti, hogy a szalókai egyházban Ujlaky Sándor helyettes lelkésznek Bajánházára történt választása, s távozása folytán a lelkészi teendők ellátása iránt sürgős intézkedés kívántatván, Varga Károly beregrákosi segédlelkészt helyettes lelkészi minőségben a szalókai egyházba behelyezze.

Az esperesi intézkedést az egyházmegyei közgyűlés helyeslőleg tudomásul veszi.

17. Varga Károly beregrákosi segédlelkész okmányait beterveztvén, mely szerint a theol. tanfolyamot Kolozsváron és Debrecenben végezte, az első lelkész-képesítő vizsgát 1904. szept. 16-án tette Debrecenben, a másodikat 1905. szept. 21-én szintén Debrecenben, mindkettőt kielégítő eredménnyel, — az ungi egyházmegyébe kebeleztetését kéri.

Varga Károly segédlelkész — mint a szalókai egyház helyettes lel-

késze, — az ungi egyházmegyébe bekebelezetik.

18. Helmeczy Antal tiszánai segédlelkész, ki a lelkészi hivatalra képesítő első vizsgáját 1906. okt. 18-án, a másodikat 1907. jun. 27-én tette Sárospatakon — mindkettőt jó eredménnyel, — kéri az ungi egyházmegyébe kebeleztetését.

Helmeczi Antal segédlelkész okmányai alapján az ungi egyházmegyébe bekebelezetik.

19. Olvastattak a tavaszi közgyűlés óta megjelent körlevelek. Melyeknek kivonatos tartalma: CCXIX: Választók névjegyzéke. Adócsökkentés iránti kérv. — Helyettes esperesi körlevelek: 317. sz. Rendkívüli gyűlés kitzzése jun. 10-re. 340. Felhívás szavazatot adni esperesre. 343. Szavazatra felhívás ker. aljegyzőre. 417. Szűkebbkörű szavazat ker. alj.-re. Mogyorósi templomszentelés aug. 23. — 419. Püspök urtól a vall. és közokt. min. jul. 2. — 79336. sz. Korpótlék ügyben. — 432. Egyházmegyei gyűlés szept. 8. — Azt megelőzőleg gyászszemlékűnnepélye volt esperesünk Szabó Endrének. — Püspök ur 1883—4 sz. Ügyviteli szabályhoz irt betűrendes tárgymutató megvételre ajánltatik. — Távirati cím a Konventhez: Konvent. Budapest.

Mindezek mint körözött ügyek tudomásul szolgálnak.

20. A kistráti egyház lelkésze és gondnoka jelenti, hogy a tanítói csür május 18-án éjjel leégett s a biztosító társulattól 990 koronát kapott az egyház, a megmaradt faanyagért pedig 26 koronát, mely összeget, azaz 1016 koronát az egyház kölcsön fejében az építkezésre felhasználta.

A kistráti egyház utasittatik, hogy a tanítói csür biztosításáért és faanyagért kapott 1016 koronát tanítói csür

építésre fordítsa, illetve a mennyiben azt más célra használta, annak a mondott célra visszatérítése iránt intézkedjék, s arról tavaszi gyűlésünkre jelentést adjon.

21. Tavaszi egyházmegyei gyűlésünk 19-ik pontjában a bátfa—pallói iskolaügy, valamint a 25-ik pontban az egyházi adóügy közigazgatási bíróság elé utasítatván, mivel a behívott érdekelték késői megjelenésekor a bíróság nem volt határozatképes számmal,

ugy a 19, mint a 25-ik pontban foglalt ügyek bírósági tárgyalása jövő gyűlésre marad.

22. Mult gyűlésünk 24-ik pontjában az egyházmegye pénztárnoka felhivatott, hogy adjon kimerítő jelentést arról, hogy a H. M. alap ez évben miért csak 174316 korona, holott a mult évi számvevőszék jelentése szerint 183479.02 korona volt. Virág József pénztárnok jelenti, hogy a mult évi számvevőszék az alaphoz hozzávette a hátralékos kamatokat is, mely akkor 9163 korona 02 fillér volt. Jelenben a kamathátralék 7902 kor. 27 fillér s ha ezt most is hozzávesszük a tőkéhez, akkor az 182218 korona 27 fillér.

Tudomásul szolgál.

23. Mult gyűlésünk 28-ik pontjában a Nagy Sándor által beterjesztett rovatos mintákat a bizottság átnézte és kijavítva elfogadásra ajánlja.

Közgyűlésünk a beterjesztett „Választók névjegyzéke“ és „évenkénti költségvetés“-hez használandó mintákat elfogadja. A jegyzői kart azoknak kinyomatásával megbizza.

24. Mult gyűlésünk 29-ik pontjára vonatkozólag az alábbi egyházak bejelentik, hogy hány presbytert óhaj-

tanak. Csap: 12, Sárosmező: 6, Kisrát: 12, Pályin: 12, Vámoslucska: 20, Solymos 5.

A bejelentett presbyterek számát az egyházmegye helybenhagyólag tudomásul veszi. A jelentést mindeddig nem adott egyházak: Zahar, Eszeny, Jenke, Kereszt, Minaj, Nagyszeretva, Ungtarnóc, Botfalva, — a Tanácskozási Szabályzat és Ügyr. II. fej. 19. §-ra figyelmeztetéssel, — a jelentésnek haladéktalan beadására utasítatnak.

25. Mult gyűlésünk 31-ik pontjában utasítottak az egyházak, hogy az illető számvevő által visszatett kimutatásokban a hiányokat pótolják, hogy a számvevőszék a számadások és rovatos ivekről jelentését beterjeszthesse az egyházmegyei közgyűléshez. A számvevőszék elnöke jelenti, hogy az egyházak a fentebbi utasításnak csak részben tettek eleget, úgy hogy több egyházból a hiányok pótlására visszaküldött iveket sem terjesztette vissza az egyház lelkésze a számvevőhöz, s e miatt a számvevőszék a számadások és rovatos ivekről teljes jelentést ez alkalommal sem adhat. Ezzel együtt a számvevőszék elnöke azt is kijelenti, hogy a rovatos iver nem egyöntetűen vannak kitöltve, s az egyöntetűség csak úgy volna elérhető, ha az esperes készítené egy kitöltött s magyarázatokkal ellátott mintát mindegyik rovatos ivből.

A lelkészek rendbirság terhe alatt utasítatnak, hogy a számvevő által hozzájuk visszatett kimutatásokat — a hiányok pótlásával, — november 5-ig az illető számvevőhöz visszaküldjék, hogy a számvevőszék tagjai a tavaszi gyűlés előtt tartandó rendkívüli gyűlésben véleményes jelentéseket beadhassák s az egyházmegyei gyűlés a rovatos iverket és számadásokat meg-

erősítse s a készitendő másodpéldányt az esperesi levéltárban elhelyeztesse. A kimutatások egyöntetiségére törekedni helyes és szükséges, de a dolgok előre haladott állapotában az egyházmegyei közgyűlésnek a kész, kitöltött rovatos iveket és számadásokat kell haladéktalanul felülbírálni.

26. Komjáthy István korláthelmeci felügyelő lelkész jelenti, hogy Laky József, ki a tanítói pályán 41 évet töltött, s ebből az ungi egyházmegyében 34 évet szolgált, f. é. augusztus 31-én elhalt.

Laky József korláthelmeci tanító halálát az egyházmegye mély részvétellel veszi tudomásul és tisztelettel felterjeszti a főtiszteletű egyházkerületre; s midőn a hű munkásnak sok megpróbáltatáson átment viszontagos földi élete után adott az Úr csendes nyugalmat, azon édes megnyugvással és szent hittel vesz tőle végbúcsút, hogy az Úr, ki ítéletében nem téved, mert nem pusztán a külső után ítél, — megadja a hű szolgának igaz jutalmát.

27. A jegyzői kar múlt őszi ker. gy. 64. pont 8. alpont d) alapján beterjeszti az átdolgozott tanácskozási Szabályzat és Ügyrendet.

Melyet jegyzőkönyvünkben kinyomatni, s arról a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre jelentést tenni közgyűlésünk a jegyzői kart utasítja.

Ungi ref. egyházmegyei tanácskozási szabályzat és ügyrend.

I. fejezet. Gyűlést előkészítő ügyek.

1. Az egyházi törvény I. t.-c. 52. § szerint minden évben legalább egyszer tartandó, (de többször is tartható) egyházmegyei gyűlés. Az Ungi egyházmegyében az eddigi gyakorlatnak megfelelőleg tavasszal és ősszel — az egyházkerületi gyűlést megelőzőleg — rendes közgyűlés tartatik, a szükség és körülmények folytán tartandó többi gyűlés: rendkívüli gyűlés.

2. Úgy a rendes, mint a rendkívüli gyűlést az elnökség közmegegyezéssel hívja össze.

3. A meghívóban a gyűlés fontosabb tárgyai jeleztetnek.

4. A gyűlés tárgyát képező ügyiratok 14 nappal a gyűlés előtt az esperesi hivatalhoz beadandók.

5. A határidőn túl érkezett darabok visszautasítandók. Ez alól halasztást nem tűrő esetekben az esperes kivételt tehet, de csakis a II. fejezet 19. §. elmaradhatlan alkalmazásával. A vizsgálat alatt levő, vagy referálásra kiadott darabok nem esnek ezen elbírálás alá, úgyszintén az értekezlet jegyzőkönyve sem, melyekben az ügy már feldolgozva kerül a gyűlés elé.

6. Az esperes a tárgyalandó ügyiratokat 7 nappal a gyűlés előtt az egyházmegyei jegyzőknek osztja ki tanulmányozás és javaslattétel végett.

II. fejezet. A gyűlés folyama.

1. A gyűlés nyilvános, s az esperes imádságával kezdődik.

2. A gyűlést mindig kettős elnökség vezeti. Aka-

dályoztatás esetében a hivatalkort tekintve legidősebb lelkészi vagy világi tanácsbíró.

3. A kik a tárgyhoz szólani akarnak, előjegyeztetik magukat az elnökség által e célra kinevezett jegyzőnél, s a felszólalás az előadó vagy indítványozó után a feljegyzés sorrendje szerint történik.

4. Ugyanazon tárgyhoz csak egyszer lehet szólni; másodszeri felszólalásra az elnökség adhat jogot.

5. A tárgytól eltérő szónokot az elnökség figyelmezteti, hogy térjen a tárgyra, s két sikertelen figyelmeztetés után tőle a szót — azon ügy folyamára megvonja.

6. A ki személyeskedik, vagy a tanácskozás komolyságát és méltóságát sérti, vagy közbeszólásaival zavart csinál, — az elnökség megintja; sikertelenség esetén rendre utasítja.

7. A tanácskozás háborítása esetén az elnökség a gyűlést 5 percre felfüggesztheti.

8. Az elnökség és az előadó, valamint az ügyész, a tárgy felvilágosítása céljából, valamint bárki a gyűlési tagok közül személyes kérdésben, s a tanácskozási szabályokra hivatkozással soron kívül is szólhat, az indítványozó pedig zárszóval élhet.

9. A szónokot beszédében zavarni nem szabad. Beszédét csakis az elnökség a II. fejezet 5., 6., 7., 8. pontok alapján szakíthatja félbe.

10. Az elnökség beleegyezésével nem gyűlési tagok is szólhatnak a tárgyhoz, de szavazati jogot nem gyakorolhatnak.

11. Ha szólásra feljegyezve többé senki sincs, s szóló az elnök felhívására sem jelentkezik, az elnökség a tárgyalást befejezettnek nyilvánítja.

12. A határozatot az elnökség a felszólalók többsége után jelenti ki; négy tag kívánatára azonban a szavazást elrendelni köteles.

13. Szavazásra az elnökség teszi fel a kérdést; a kérdés megállapításához egyszer szólni mindenkinek jogában áll; a kérdés akként teendő fel, hogy arra igen-nel vagy nemmel lehessen szavazni.

14. A szavazás rendesen felállás és ülvemaradás

által történik; ha a többség ki nem vehető, ellenpróba alkalmazandó, szükség esetén a szavazók a jegyző által megszámláltatnak. Tisztviselők választásánál szavazólapokkal, titkon történik a szavazás.

15. A szavazatokat az elnökség számítja össze s az eredményt azonnal kijelenti; szavazatok egyenlősége esetén azon rész dönt, melyhez az elnökség járul szavazatával. Hogy melyik elnök szavazzon, sorshuzás dönt.

16. Szavazás közben beszédet tartani, vagy a szavazatot indokolni nem szabad.

17. A jelenlevők határoznak; de az elnökségen kívül legalább 10 tag jelenléte szükséges.

18. A közgyűlés határozatai ellen óvás, vagy ellentmondás felvételének a jegyzőkönyvben nincs helye. A meghozott határozat ugyanazon gyűlés folyamában meg nem változtatható.

19. A közérdekű ügyek határidőn túli beadása, vagy a beadás teljes elmaradása rendbirsággal sújtandó. Melynek megállapítása a gyűlés által választott 5 tagú bizottság feladata, kik közül elnököt az esperes nevez ki.

III fejezet. Gyűlést befejező ügyek

1. A gyűlés jegyzőkönyvét vagy maga a gyűlés azonnal, vagy az általa választott hitelesítő bizottság 8 nap alatt hitelesíti.

2. A jegyzőkönyvi kivonatokat azon jegyző írja alá, a ki azt jegyezte. S hitelesítés után legkésőbb 8 nap alatt megküldi rendeltetési helyére.

3. A gyűlés jegyzőkönyvét sajtó alá a lelkészi főjegyző rendezi. Akadályoztatása esetén a hivatalkorra idősebb lelkészi aljegyző. S ugyancsak ő küldi szét.

4. A meghitelesített írott jegyzőkönyv s a hátrátározott ügyiratok a nyomtatott jegyzőkönyv elkészítése után azonnal az esperesi hivatalhoz küldendők, s az esperes által levéltárba helyezendők.

28. A Bethlen Gábor Kör a protestáns öntudat és hithűség ápolására Budapesten egy otthonot akar létesíteni bennlakással, ételleléssel, körhelyiséggel, felszerelve mindennel, a mi egy ifju szellemi, erkölcsi, fizikai fejlődéséhez kívántatik, hogy ezt megtehesse, egyházmegyénket is kéri némi anyagi támogatásra.

Tekintve a nemes célt, melyet a Bethlen Gábor Kör tűzött maga elé s tekintve azt, hogy minden más vallásfelekezet ifjuságának van ilyen otthona, melyben a szegénység nehéz keresztjét viselő, de észszel és kitarással megáldott ifju lélezkzik fel szabadabban, — csak a prot. tanuló ifjuság nélkülözi azt, — egyházmegyénk a Bethlen Gábor Kör otthonának létesítésére az e. m. pénztárából 50 K kiutal, s annak a Bethlen Gábor Kör igazgatóságához való megküldésére (VIII. Szentkirályi-utca 22. I. 23.) pénztárnokot felhatalmazza.

29. A mogyorósi I. egyház előljárósága jelenti, hogy újonnan épült templomát folyó év augusztus 23-án óhajtja felszenteltetni.

Egyházmegyénk esperesnek azon jelentését, hogy a felszentelés a bejelentett időben már megtörtént, tudomásul veszi.

30. Komjáthy Béla e. m. gondnok értesíti egyházmegyénket, hogy belenyugszik a h. esperes által kitűzendő őszi közgyűlés határidejébe.

Tudomásul szolgál.

31. A sárosmezői I. egyház előljárósága a közgyűlés azon határozatát, melyben kijelenti, hogy a lelkesítő állás szervezéséhez akkor is ragaszkodik, ha az anyási-

tás esetére felajánlott tanítói lakásnak és földeknek az anyásítás céljára való fordítása nem volna is keresztül vihető; az anyásítás érdekében szükséges intézkedések foganatosítását kéri.

Egyházmegyénk a felolvasott közgyűlési határozatból meggyőződést szerzett arról, hogy a vall. és közokt. minisztérium nem hajlandó a l. egyház által az anyásítás céljára felajánlott tanítói ingatlanokat rendeltetési céljuk alól kibocsátani s a l. egyház ily körülmények mellett is ragaszkodik a lelkészi állás szervezéséhez, mely esetben a tervbe vett iskola államosítása is megszűnik, utasittatik a sárosmezői l. egyház előjárósága, hogy ha az anyásításhoz minden körülmények között ragaszkodik, terjesszen az e. m. közgyűlés elé a fentiek figyelembe vétele mellett egy oly lelkészi díjlevelet, melynek alapján az eljárás megindítható és keresztül vihető lesz.

32. Mesko Gáspár pályini tanító orvosi bizonyítvánnyal igazolt súlyos betegségére való hivatkozással egy évi szabadságot kér; kérvénye kapcsán betérjeszti a pályini egyház presbytériumának és közgyűlésének azon határozatát, melyben az egyház a helyettesnek lakást és 600 K évi fizetést felajánl.

Egyházmegyénk a kért szabadságot megadja, s utasítja a pályini egyház előjáróságát, hogy az ideiglenes helyettesítésről pályázat hirdetésével gondoskodjék.

33. Mult tavaszi gyűlés 128. számú határozatára Kovács Dániel vil főjegyző és az időközben esperesi teendőkkal megbizott Szücs István helyett Nagy Sándor

e. m. tanácsbíró jelentik, hogy az ügy megvizsgálására a helyszínen megjelentek s ott megállapították, hogy 1. az elszámolni nem akaró egyik gondnok nem N. Bátori János, hanem Mező Ferenc, ki a kiküldöttek előtt idézésre sem jelent meg, így csak a kéznél levő számadási jegyzékekből állapították meg a valódi tényállást; e szerint Mező Ferenc volt gondnok 1908. évi február 10-ig bevett 460 kor. 78 fillért; kiadott 438 kor. 90 fillért, így a maradvány 21 korona 88 fillér volna, de a jelen levő presbyterek jelentik, hogy a nevezett gondnok által 10 koronáért eladott szalma ára a bevételben nem szerepel, így a valóságos maradvány 31 korona 88 fillér. 2. Kiküldöttek a jelen levő presbyterek közrevonásával Bátori Benjámint volt torony-építési gondnokot megszámloltatván, az eredményt a következőkben jelentik: 1904. évi maradvány 117 korona 32 fillér, 1905. évi bevétel 100 korona, összesen 217 korona 32 fillér, a Bátori Benjámint által felmutatott s a presbyterium által elfogadott nyugták szerint 1905. évi kiadása 251 kor. 14 fillér, így még 33 kor. 82 fillér tulkiadása van.

Egyházmegyénk kiküldöttek jelentését tudomásul veszi s utasítja az egyház előljáróságát, hogy a Mező Ferenc volt gondnoknál levő 31 kor. 88 fillér maradványt nevezett gondnoktól hajtja be s gondnoki számadásába ezen határozat számára való hivatkozással a bevételi rovatba vezesse be; Bátori Benjáminnak pedig 33 kor. 82 fillér tulkiadását utalja ki s számadásába vezesse a kiadási rovatba.

34. Soltész Károly sárosmezői előkönyörgő tanító a múlt tavaszi gyűlés 143. sz. határozatára jelenti, hogy a presbyterium az egyházmegye utasítására sem hajlandó templomszolgálati díját megállapítani, hanem annak méltányos megállapítását az egyházmegyétől várja.

Egyházmegyénk már két ízben jelentette ki, hogy a templomszolgálati díj megállapítása a presbyterium hatáskörébe tartozik s mivel mégis az egyházmegyétől várja a megállapítást, egyházmegyénk Soltész Károly évi templomszolgálati díját 100 koronában javasolja megállapítani s eljárásáról tavaszi gyűlésünkre jelentést vár.

35. Soltész Károly sárosmezői tanító jelenti, hogy a presbyterium a múlt tavaszi gyűlés 145. sz. határozatának nem tett eleget, a tanítói lak és melléképületek árviz ellen biztosítva nincsenek.

Egyházmegyénk utasítja a sárosmezői leány-egyház presbyteriumát, hogy a múlt tavaszi gyűlés 145. sz. határozatának felelősség terhe mellett tegyen eleget, a tanítói lak és melléképületek árviz elleni védelmezéséről sürgősen intézkedjék.

36. Tóth Lajos szürtei lelkész az adócsökkentési segély ügyében hozott presbyteri és közgyűlési határozatok s az ezek alapján eszközölt személyenkénti kivetés megerősítését kéri.

Egyházmegyénk a kérelmet, mivel szabályszerű okmányokkal felszerelve nincs; nem teljesítheti.

37. Szőlőssy Gyula nyug. és gyámintézeti pénzkéz-
elő betérjeszti, hogy egyházmegyénk lelkészei az országos lelkészi nyug.- és gyámintézetre az 1908-ik évre mily összeggel rovattak meg; kéri ennek egyházmegyei jegyzőkönyvünkbe való kinyomatását.

A betérjesztett kimutatást egyházmegyei közgyűlésünk tudomásul veszi s annak jegyzőkönyvünkbe való

kinyomatását elrendeli. (A kimutatást lásd a 76. oldalon.)

38. Lácza József ungmogyorósi tanító benyújtott kérvényében előadja, hogy 1869-ben végezte a III. évi képezdei tanfolyamot s erről bizonyítványt nyert; ugyanazon évben az ungmegyei ref. tanügyi bizottság előtt vizsgát tett s erről is okirata van; ez okiratok alapján s hosszas szolgálatainak elismerésével, a törvényes vizsga letétele alól felmentetett s mind az I-ső, mind a II-ik korpótlékban részesült. 1875-től a tanítói nyugdíj-intézetnek is tagja; mégis a folyó évi június 25-én kelt 32031. sz. miniszteri rendelettel — hivatkozással az 1907. évi XXVII. t.-c.-re — magasabb fizetéskiegészítéstől s az I. és II. korpótléknak magasabb felemelésétől elütetett; kéri ez ügyben egyházmegyénk közbenjárását, hogy jogos igénye kielégítést nyerjen.

Tóth Lajos szürtei lelkész, mint a vármegyei közigazgatási bizottság tagja jelenti, hogy a sérelmes ügy rendbehozatalára a vármegyei közig. bizottság a szükséges előterjesztést már megtette; ugyanazért egyházmegyénk kimondja, hogy a dolog illetén állása mellett az egyházmegyei közgyűlés intézkedésének szüksége fenn nem forog.

39. Homoki Antal papi főjegyző megköszönve az egyházmegyének iránta eddig tanusított bizalmát, ez állásáról, valamint a számvevőszéki tagságról való lemondását beterjeszti.

Egyházmegyénk teljesen méltányolva azokat az érdemeket, melyeket Homoki Antal előbb mint al-, majd később mind ez ideig mint főjegyző a közös cél javára irányuló szolgálataival szerzett s búzgóságát, mellyel egyházmegyénk ügyeiben mindenkor

pontosan s lelkiismeretesen eljárt, a lemondást nem fogadja el s felkéri Homoki Antalt, hogy egyházmegyei papi főjegyzői állását, a számvevőszéki tagsággal egyetemben, továbbra is megtartani sziveskedjék.

40. A szalókai egyház, a mely semmi nemü vagyonnal nem bir s mindenféle szükségletét a hivekre való kivetésből eszközli, az 1903-ik évben templomát s tornyát befedette, most pedig lelkészlakát s melléképületeit, valamint a tanítói lakot is ki kell javíttatnia, rendbe hozatnia, a mely körülmény ismét a hívek nagymérvü megterheltetését vonja maga után; ez okból azzal a kérelemmel járul közgyűlésünk elé, hogy azon folyamodványát, mely szerint a szükösi tárat illető 1908. évi félpapi jövedelmét a főtiszteletü egyházkerület lenne kegyes nagymérvü kiadásainak részben való fedezésére neki átengedni, — pártolólág sziveskedjék felterjeszteni a főtiszteletü egyházkerületi közgyűlés elé.

Egyházmegyénk igen jól tudja azt, hogy a szalókai egyháznak temploma rendbehozatalára az 1903-ik évben igen sok kiadása volt; azt is tudja, hogy a paplak s melléképületeinek immár elodázhatlanná vált rendbehozatala a hivek nagymérvü áldozatkészségét veszi megint igénybe; ez okból azon kérelmét, hogy az egyházkerületi szükösi tárat illető 1908. évi félpapi jövedelmét a főtiszteletü egyházkerület részére e célra engedné át, a legmelegebb pártolással terjeszti fel.

41. Móré Elek ungpinkóci lelkész kérelmezi, hogy az egyházmegyei pénztárban kezelt s az ungpinkóci lelkész javadalmazására gyümölcsöző tőke hátrálékos kama-

tait lenne kegyes az egyházmegye behajtani s behajtás után részére kiutalványozni.

Addig is, míg a hátrálékos kamatok befolyának, közgyűlésünk felhívja az egyházmegyei pénztárnokot, hogy az ungpinkóci lelkésznek, a kamatok beszédésének idejéig előleget adni sziveskedjék.

42. A jenkei egyház néhai Pongrácz Gyula után 139 magyar hold földet örökölt; azonban annak haszonélvezete — a végrendelet szerint — bekövetkezhető haláláig Marossy Gizellát illeti. Nevezett nő, ki ez idő szerint még a 35 éven sincsen túl, azt az ajánlatot tette a jenkei egyháznak, hogy ha ez 14.000 koronát kifizet neki, a haszonélvezetről lemond s a birtokot az egyház kezelésébe bocsátja át. Az egyház az egyezséget igen előnyösnek látja, kéri ezért ennek jóváhagyását. De mert az egyház 14.000 K készpénzzel nem rendelkezik, annak megengedését is kérelmezi, hogy az összeg kifizetésére 16.000 K amortizációs kölcsönt vehessen fel, a mely kölcsön után 3·95%-al évente 632 K-t fizetne: a föld évi bére körülbelől 2000 K-t tenne ki, így az egyháznak évente 1368 K jövedelme lenne a törlesztési összeg felül.

Egyházmegyénk megengedi, hogy a jenkei egyház Marossy Gizellával a néh. Pongrácz Gyula-féle hagyatékra vonatkozólag 14.000 K-ban kiegyezzen; az egyezségben kikötött összeg kifizetésére 65 évi 632 K-val törlesztendő 16.000 K kölcsönt vegyen fel; utasítja azonban, hogy ügyét az egyházmegyei ügyvéd közbejöttével bonyolítsa le. Egyházmegyénk e határozatát a főtiszteletű egyházkerületre is felterjeszti.

43. Kapun Ede pusztaszentmihályfai lakos, mint néhai Buttler János gróf leszármazottja, már régebben kérte a palágyi egyházat, melynek temploma alatt levő befalazott sírboltban Buttler gf. porai nyugszanak, hogy engedné meg neki a sírbolt felbonthatását; most e kérelmét megújítja azzal, hogy a sírbolt felbontása által okozott károk helyreállítására 1500 K-t ajánl fel, melyet a felbontás előtt adna át az egyháznak.

Egyházmegyénk az esetben, ha a palágyi egyház ezen ügyről a politikai hatóságnak is jelentést tesz s annak e tárgyban való intézkedéséről tudomást szerez s azt be is tartja, a felajánlott feltétel mellett a sírbolt felbontását megengedi.

44. Komjáthy Gábor ungvári lelkész, ki az ungvári állami polgári leányiskolában a hittant eddigelé hetenként 8 órán tanította, azonban a ref. vallásu növendékek csekély számánál fogva a vall. és közokt. miniszter csak 4 órán való tanításért engedélyezett tiszteletdíjúl, mind a múlt, mind a jelen iskolai évre 200—200 koronát, kérdi, hogy a díjazás ekként állapittatván meg, 8, avagy 4 órán tanítsa-e a hittant?

Egyházmegyénk ugyan a múlt 1907—908. iskolai évre saját pénztárából utalta ki a minisztérium által nem díjazott 4 óráért járó tiszteletdíjat Komjáthy Gábor ungvári lelkésznek, de ezt tette azért, mert ő már az év vége felé tudta meg, hogy csak 4 óra lesz díjazva a minisztériumtól, holott ő tényleg heti 8 órát adott. Azonban hogy ezt most is megtehesse, részint az egyházmegyének sokféle igénybe vett anyagi ereje nem engedi, részint pedig — nézete szerint is —

az a 30—40 számból álló növendék összevontan, heti 4 órán át is hittanra teljes sikerrel oktatható.

45. Az ungvári egyház mult 1907. év augusztus hó 12-én tartott közgyűlésünkön azt kérelmezte, engedtetnék meg neki, hogy iskoláját államosithassa. Egyházmegyénk e kérelem folytán megengedte az egyháznak az iskola államosítását s e határozatát a főtiszteletű egyházkerületre is felterjesztette. A kerület 1907. évi őszi közgyűlése 91. sz. határozatában e tárgyra vonatkozólag kimondotta, hogy ennek tárgyalásához „az ungvári egyháztól feleletet vár arra nézve, hogy iskolája megszüntetése esetén mi módon kíván az állami elemi iskolák ref. növendékeinek vallásoktatásáról gondoskodni s nem látná-e jónak erre a célra az elemi iskola vezetésétől felszabadult tanítóját az egyháztól eddig kapott javadalmazás mellett alkalmazni?“ Az ungvári egyház a kívánt feleletet jelen gyűlésünkre adta be, melyben elmondja, hogy tanítója — államosítás esetén — különféle címeken 700 koronát kívánna az egyháztól; de az egyház kimerülvén a nagy építkezésben, e kérelmet teljesíteni képtelen. Különben is az alkalmas idő, a mikor iskoláját államosithatta volna úgy, hogy az állam tanítóját is átvette volna, elmúlt, most tehát nem államosít. Már azonban ezuttal felkéri az egyházmegyét s ennek útján a főtiszteletű egyházkerületet, hogy a mennyiben idővel újabb alkalom kínálkoznék, az egyház elemi iskoláját az 1907. évi őszi egyházkerületi közgyűléshez intézett felterjesztésében foglalt feltételek mellett beszüntethesse.

Egyházmegyénk az ungvári egyháznak az 1907. évi őszi kerületi gyűlés 91. pontjára adott feleletét a főtiszteletű egyházkerületre tisztelettel felterjeszti.

46. Olvastatott Komjáthy Gábor ungvári lelkész folyamodványa az iránt, hogy a főtiszteletű egyházkerület

1899. évi őszi közgyűlése 42. sz. jegyzőkönyvi határozatának — mellyel Ungvárnak missziói központtá (egyházzá) s ezen célra 700 forint évi közalapi segélynek folyóvá tételét ajánlotta, — érvényesítését egyházmegyénk a főtiszteletű egyházkerületnél megsürgetni és a változott viszonyok folytán megszorodott lelkészi teendőkre való tekintetből a fent idézett jegyzőkönyvi határozatban felvett 700 forint évi közalapi segélynek 2000 koronában leendő megállapítását sziveskednék kérelmezni a főtiszteletű egyházkerületnél.

Miután már a főtiszteletű egyházkerület 1899. évi őszi közgyűlésében elösmerte azt, hogy Ungvár a megváltozott viszonyok folytán missziói egyházzá lenne alakítandó s e célra 700 forint közalapi segély folyóvá tételét óhajtotta, azonban ez ügyben semminemű további intézkedés nem tétetett: egyházmegyénk tisztelettel felkéri a főtiszteletű egyházkerületet, hogy 1899. évi határozatának érvényt szerezni s az Ungvárnak szükséges közalapi segélyt 2000 koronában megállapítani kegyeskedjék.

47. Bemutattak az őszi segélyek megnyeréséért az egyházak, lelkészek és tanítók részéről beadott folyamodványok.

A benyújtott kérvények az őszi egyházmegyei segélyosztó bizottság elbirálása alá bocsáttatnak.

48. Tárgyaltatott az egyházi értekezlet jegyzőkönyvének 2. pontja, melyben a tavaszi egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének 19. pontjában foglalt „Szabályrendelet az elhagyott szegények, árvák és betegek gondozásáról“ című javaslatra, az egyházkerület kívánsága szerint, észrevételeit megteszi. Az egyházi értekezlet a szabályrendeletet általánosságban elfogadja, életbe lép-

tetését szükségesnek tartja, csupán a 10. pont helyett kívánja a célnak jobban megfelelő ilyen szövegezést: „Az elhagyatott szegények, árvák és betegek ügye az év bármelyik presbyteri gyűlésén tárgyalható; de a gondozásra szorulóknak száma a 3-ik negyedévi presbyteri gyűlésen állapíttassék meg és a segélyezésről vezetett számadás ekkor ejtessék meg“.

Egyházmegyénk az egyházi értekezlet módosításával a „Szabályrendelet“-et elfogadta.

49. Ugyanazon értekezlet jegyzőkönyvének 3. pontja alapján tárgyalatott f. évi tavaszi kerületi gyűlésünk 66. pontja, mely a korcsmáknak vasárnapi napon való csukvatartásáról szól. Az értekezlet az egyetemes konvent és az egyházkerület álláspontját e tárgyban teljes örömmel üdvözli s mély tisztelettel kéri fel a főtiszteletű egyházkerületet arra, hogy a m. kir. vall. miniszteriumhoz, illetve az országgyűléshez feliratot intézzen, miszerint intézkedés tétetnék az iránt, hogy a korcsmák vasárnapi napon éjfél-től-éjfélig az egész országban zárva legyenek.

Sajnos tapasztalat az, hogy a vasárnapi szabad korcsmázás igen sok bűnnek szülő-anyja, egyházmegyénk tisztelettel kéri fel a főtiszteletű egyházkerületet, hogy a korcsmáknak vasárnapi napon az egész országban zárva való tartása iránt kérelmezni sziveskedjék.

50. Tárgyalatott ugyanazon értekezlet jegyzőkönyvének 4. pontja, melyben a f. é. tavaszi egyházkerületi gyűlés 74. számú jegyzőkönyvi pontjában foglalt: „Szabályrendelet a tervezett egyházmegyei számvevőszékek szervezéséről és ügyviteléről“ szóló javaslatra észrevételeit megteszi. Az egyházi értekezlet véleménye szerint a szabályrendelet teljesen megfelelő s elfogadható azzal a

javitással, hogy annak 5. §-a az egyházi törvény I. t.-c. 125. §. g) pontjával összhangzatba hozandó.

Egyházmegyénk a fenti módosítással a „Szabályrendelet a tervezett egyházmegyei számvevőszékek tervezéséről és ügyviteléről“ szóló javaslatot elfogadja.

51. Ugyanazon értekezlet 5 sz. jegyzőkönyvi pontja szerint tárgyalta a f. évi tavaszi kerületi gyűlés 82. sz. jegyzőkönyvi pontjában foglalt átiratát a Magyar Protestáns Irodalmi Társaságnak, melylyel az egyházközségi vallásos népkönyvtárak felállítását, fenntartását és fejlesztését ajánlja az egyházkerületek figyelmébe. Erre nézve az értekezlet egyházmegyénk útján tisztelettel kívánja felterjeszteni a főtiszteletű egyházkerületre, hogy a lelkészek eddig is örömmel árusították a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság kiadványait s ezután is szívesen fogják árusítani. A rendes lelkészi állomások legtöbbször ma is vannak vallásos népkönyvtárak s ha a főtiszteletű egyházkerület kívánja, a szórványokban is kijelöli a pontokat, a hol az e nemű könyvtárak felállíthatók lennének; azt azonban tisztelettel kérné, hogy a fedezetről, a felhívás értelmében, kegyesen gondoskodni méltóztassék.

Egyházmegyénk az egyházi értekezlet fenti indítványát elfogadja s mint határozatát a főtiszteletű egyházkerületre tisztelettel felterjeszti.

52. Ugyanazon értekezlet jegyzőkönyvének 6. pontja szerint tárgyalás alá vétetett a tavaszi kerületi gyűlés jegyzőkönyvének 91. pontja alapján azon egyházlátogatási ürlap minta, melyet Szuhay Benedek szerkesztett meg s véleményezés végett az egyházmegyékhez megküldetett. Egyházi értekezletünk az „Egyházlátogatási jegyzőkönyv“-i mintát alapos, az egyházi élet minden mozzanatára kiterjedő s így a célnak megfelelő munká-

nak tartja és elfogadásra ajánlja. Pótolni való kérdésekként azonban még a következőket kívánja felvenni:

1. A biblia magyarázat, káté magyarázat, az urvasorával élők száma, valamint a templom, orgona s egyéb alapokra vonatkozó kérdéseket.

2. A III. cím 3. b) pontjának vége ekként kérdeztessek: „Az esperesi és püspöki körlevelek bevannak-e írva a rendeletek könyvébe“?

3. A III. cím 11. a) és g) pontjai teljesen fedik egymást.

4. Az egyházmegyei számvevőszékek felállítása után a III. cím 11. f) pontjára elég annyit kérdezni: „a számadást helyben hagyta-e a presbitérium“?

5. A III. cím 12-ik pontjából kihagyandó a kerületi főiskolák részére megajánlt összegnek az „év végeig“ történt lefizetésére vonatkozó kérdés, mivel tudvalevőleg ezeket a következő évben megjelenő egyházlátogatóknak fizetik ki az egyházak.

6. A látogatási jegyzőkönyvet mind a látogatósnak, mind az egyházi előljáróságnak alá kell írni.

Egyházmegyénk a fent elsorolt módosításokkal az „Egyházlátogatási jegyzőkönyv“-i mintát, mint a célnak teljesen megfelelőt elfogadja.

53. Ugyanazon egyházi értekezlet jegyzőkönyvének 7. pontja alapján tárgyalatott a tavaszi kerületi gyűlés jegyzőkönyvének 93. jegyzőkönyvi pontja, melylyel az alsó-, felsőborsodi és tornai egyházmegyék betérjesztése az országos lelkészi nyug- és gyámintézetbe való befizetés tárgyában az egyházkerületi pénzügyi választmány-nak adatott ki javaslattétel végett. Ezzel kapcsolatban Fodor György tornai egyházmegyei főjegyzőnek a „Sárospataki Református Lapok“ 32. és 33-ik számaiban foglalt azon eléggé megokolt indítványa, hogy az egyházkerületben levő értekezletek egyházmegyéik útján éljenek felterjesztéssel az iránt, hogy a kerület minden kerületbeli lelkész helyett teljesítse a 23% befizetését

1600 koronáig a „Szükösi és Hollandi tár“-ból az országos nyug- és gyámintézetbe még az esetben is, ha ez a tőke megcsonkítását vonná is maga után; sőt a kerületi özvegy- és árvatár is jönne segítségére a befizetéssel nagyon megterhelt lelkészeknek.

Egyházmegyénk Fodor György tornai egyházmegyei főjegyzőnek lap utján közzétett indítványát elfogadja s felkéri a főtiszteletű egyházkerületet, hogy az abban kifejezett módon legyen szíves segítségére jönni az országos nyug- és gyámintézeti befizetéssel a roskadásig megterhelt kerületbeli lelkészeknek.

54. Ugyanazon egyházi értekezlet 8. sz. jegyzőkönyvi pontja alapján tárgyalatott Magyar Bertalan nagydobronyi lelkésznek azon indítványa, hogy a mennyiben az országos nyug- és gyámintézetbe való befizetés miatt a lelkészek 5 éven át igen meg vannak terhelve, ha lehetséges, eme reánk nagy súlylyal nehezedő 5 éven át egyházmegyénk mentse fel lelkészeit az egyházmegyei özvegy-árvatárba való évi befizetés alól. Az egyházmegyei pénztárnok előterjesztése szerint jelenleg 6 lelkész-özvegy élvezi az egyházmegyei özvegy-árvatár jótéteményét; de ha a segélyezendők száma a közeljövőben még 10-re emelkednék is, az alap az özvegyek részére megállapított évi járadékot minden fennakadás nélkül kifizethetné az esetben is, ha az egyházmegyei özvegy-árvatári illeték az eddigi tagok által 5 éven át nem fizettetnék.

Az egyházmegyei pénztárnok előterjesztése után egyházmegyei közgyűlésünk kimondja, hogy lelkészeit az egyházmegyei özvegy-árvatárba való évi járulékok befizetése alól a folyó évtől kezdődő 5 évre felmenti. Az ezen idő alatt az özvegy-árvatárba be-

lépő új tagokra azonban e határozat nem vonatkozik.

55. Ugyanazon értekezlet 10. sz. jegyzőkönyvi pontja alapján tárgyalatott Sallay Gyula nagyszelmenci lelkész azon indítványa, miszerint kéretnék fel egyházmegyei közgyűlésünk, hogy felterjesztést intézne a főtiszteletű egyházkerület elé arra vonatkozólag: kegyeskednék a főtiszteletű egyházkerület oda hatni, hogy Zoványi Jenő sárospataki teológiai tanár, ki nyughatatlan magaviseletével feldúlja a főiskola és egyházkerület nyugalmát, szabad vizsgálódásnak nevezett, egyházunkat mélyen sértő tanaival megmételjezi leendő papjaink igazi kálvinista szellemben való nevelését: egy hagyományosan kálvinista nagy tanintézetnek rá nézve is bizonyosan kellemtlen szolgálata alól mentessék fel!

Egyházmegyénk az egyházi értekezlet javaslatát elfogadja s tisztelettel felkéri a főtiszteletű egyházkerületet arra, hogy Zoványi Jenő sárospataki teológiai tanárt, ki tanári hivatását nem főiskolánk és egyházunk építésére, hanem épen ellenkezőleg annak rombolására igyekszik felhasználni, sárospataki teológiai tanári állásától felmenteni kegyeskedjék.

56. Ugyanazon értekezlet 11. sz. jegyzőkönyvi pontjában előterjeszti, hogy az 1897-ik évben készített „Alapszabály“-a a jelen idő kívánalmaihoz képest némi módosításra szorult; ugyanazért f. évi április 7-én tartott ülése jegyzőkönyvének 3. sz. határozatával megbizza Németh Péter, Szücs István, Nagy Sándor és Magyar Bertalan értekezleti tagokat, hogy azt néznék által és javítanak ki. A nevezett bizottság munkálatát beterveztette, azt az értekezlet egyhangulag elfogadta. Kéri azért most az egyházmegyei közgyűlést, hogy az alább közölt egyházmegyei egyházi értekezleti alapszabályt megerő-

síteni s jelen gyűléséről felvett jegyzőkönyvében kinyomatni méltóztassék. A beterveztett alapszabály a következő:

Az „ungi ref. egyházmegyei egyházi értekezlet“

ALAPSZABÁLYAI.

I. Cim.

1. §. Ungi ref. egyházmegyei egyházi értekezlet.

II. Cél.

2. §. A valláserkölcsi és egyházas életnek egyházmegyénkben való ápolása és fejlesztése; az erre szolgáló evangyéliumi eszmék, alkalmas eszközök és módok megbeszélése, alkalmazásba vétele s ezek által a protestáns közszellemnek, az együvé tartozás érzetének, a keresztyén testvéri szeretetnek erősítése és munkássá tétele; valamint a felsőbb hatóságok által az egyházmegyéhez letett ügyeknek előkészítése s az azokra vonatkozó javaslat beterveztése.

III. Tagok.

3. §. Az egyházi értekezlet tagjai: az ungi ref. egyházmegye kebelébe tartozó rendes, helyettes és segédlelkészek s az egyházmegyének világi tisztikara közteljesz; a világi református hivek és tanítók közül azok, kik belépésüket az egyesület elnökségénél bejelentik; de ezek egyesületi tagsági jogukat csak az egyházmegyei közgyűlésre tett felterjesztés után gyakorolhatják.

IV. Szervezete.

a) Tisztikar.

4. §. Az egyházi értekezlet tisztikarát alkotják: egy egyházi s egy világi elnök, egy egyházi és egy világi

alelnök, pénztárnok és két jegyző, kik mindannyian a központi értekezlet által három évre választatnak általános szótöbbség útján.

b) Központi értekezlet.

5. §. A központi értekezlet az elnökség által évenként egyszer, de ha a szükség kívánja, többször is Ungvár, Nagykapos vagy Csapra hivatik össze.

6. §. A központi értekezlet állapítja meg, vagy változtatja meg az alapszabályokat, választja meg három évre szóló megbizatással a tisztkart, tárgyalja a kör-i értekezletek bejelentéseit, a felsőbb hatóságtól hozzáletett ügyeket, határozatokat hoz és a szükséghez képest az illetékes egyházi hatósághoz felterjesztést intéz.

7. §. A központi értekezlet énekléssel és imádkozással veszi kezdetét. Az imát az elnök, vagy alelnök tartja.

c) Kör-i értekezletek.

8. §. A cél könnyebb elérhetése tekintetéből az egyházi értekezlet három körre oszlik és pedig az ungvári, a nagykaposi és tiszahát—erdőközi körre.

a) Az ungvári körhöz tartoznak: Bező, Felsőröcse, Gálocs, Jenke, Korláthelmec, Minaj, Pinkóc, Ungtarnóc, Ungvár, Vámoslucska.

b) A nagykaposi körhöz: Bajánháza, Bártfa, Bés, Csicsér, Iske, Mokcsa-Kerész, Nagykapos, Palágy, Pályin, Szelmenc, Szeretva, Ungcseppely, Ungnyarád, Vaján, Vajkóc—Mátyóc.

c) A tiszahát—erdőközi körhöz: Ágtelek, Csap, Csongor, Eszeny, Kisdobrony, Kisgejőc, Kistrát, Nagydobrony, Nagygejőc, Szalóka, Szürte, Tiszaásvány, Tizasalamon, Záhony anya-egyházközségek területén lakó tagok.

9. §. Az így beosztott körből egyeseknek más körbe átlépni csak a központi értekezlet helybenhagyása mellett lehetséges.

10. §. A kör-i értekezletek saját keblökből elnököt és jegyzőt választanak.

Az elnök hívja össze az értekezletet évenként legalább egyszer, mindig az értekezlet által sorrendben meghatározott, vagy meghívás esetén elfogadott helyre.

11. §. Az értekezlet énekléssel és imádsággal veszi kezdetét; munkaprogramját a 2-ik §-ban jelzett cél szem előtt tartása mellett önmaga állapítja meg, azonban évi működéséről a központi értekezlet elé évenként jelentést terjeszt elő.

V. Vegyes intézkedések.

12. §. Az értekezlet céljait előmozdító költségek fedezésére szolgálnak:

a) Az egyházmegye által évenként adandó 100 kor. segély.

b) Az értekezletekről igazolatlanul elmaradt értekezleti tagok 4 korona birságpénze.

c) A tagok önkéntes adakozása.

Egyházmegyénk az egyházi értekezlet alapszabályát megerősíti s elrendeli, hogy az közgyűlési jegyzőkönyvünkben kinyomassék.

57. Az egyházmegyei tanügyi bizottság f. évi szept. hó 27-én felvett jegyzőkönyve szerint:

Egyházmegyénkben a 6—12 éves tanköteles gyermekek száma 3509. Tanköteleseink szerint saját iskolánkba jár 2368. Más vallású iskolába jár 13. Községi és állami iskolába jár 1178. Középfokú iskolába jár 39. Felekezeti, más vallású, községi és állami iskolákba be volt iskoláztatva 3488 gyermek. Nem járt iskolába 73.

Ismétlő iskolaköteles volt 1436. Ismétlő iskolába járt 1378. Polgári iskolába járt 43. Iparos iskolába 59. Gimnáziumba 52. Nem járt ismétlő iskolába 134. Más vallású járt a mi iskolánkba 482.

Van 37 iskolánk, 37 tanító, illetve egy tanítónő vezetése alatt; ezek közül egy nem okleveles.

A 37 egyén rendés fizetése a fentartó egyházaktól 25544 K 64 f. Az államtól fizetéskiegészítésül 11150 K.

Kárpótlék a fentartó egyházaktól semmi; mert szegénységünk miatt korpótléket egyetlen egyházunk sem adhat. Az államtól nyert korpótlék 8200 K.

A tanítói lakás jó 31 helyen, rossz 6 helyen, u. m. Jenkén, Kereszten, Bezőben, Korláthelmecen, Kistrátban és Pályinban.

A 37 tanító 37 teremben végzi munkáját; a melyek közül törvényszerű 22; nem törvényszerű 15, u. m. Jenke, Kereszt, Ungmogyorós, Nagygejőc, Korláthelmec, Palágy, Botfalva, Palló, Tizasalamon, Tiszaásvány, Pályin, Nagyszeretva, Vámoslucska, Sárosmező és Kistrátban.

A felszerelés kellő 5 helyen; u. m. Zahar, Kisdobrony, Csongor, Eszeny és Szalókán.

Iskoláink osztályozása:

Kitűnő: 11; Csicsér, Bés, Vaján, Nagygejőc, Kisgejőc, Kistrát, Szirénfalva, Palágy, Ungvár és Pályin.

Dicséretes: 11; Jenke, Bező, Kisdobrony, Nagykapos, Ungmogyorós, Magasrév, Szürte, Palló, Tizasalamon Szalóka és Solymos.

Jó: 7; Zahar, Ágtelek, Csongor, Ungnyarád, Korláthelmec, Nagyszeretva és Sárosmező.

Elégséges: 6; Kereszt, Ungpinkóc, Veskóc, Botfalva, Tiszaásvány, Felsőrőcse.

Gyenge: 1; Vámoslucska.

A nagydobronyi iskola kanyaró járvány miatt a látogatás alkalmával hatóságilag be volt zárva; ezért nem volt osztályozható.

A VI osztály megvan 28 iskolában; V osztályú az iskola 6 helyen, u. m. Bező, Magasrév, Ungnyarád, Tizasalamon, Felsőrőcse, és Sárosmezőn; IV osztályú az iskola 2 helyen, u. m. Kereszt és Korláthelmecen; Nagydobronyban az I. és II. osztálybeli növendékek mindnyájan az állami iskolába járnak; így a felekezeti iskola III—VI osztályú.

A tanügyi bizottság ez általános jelentése tudomásul szolgál.

58. Ugyanazon bizottság jegyzőkönyve 3. sz. pont-

jában különösen is jelenti, hogy a jenkei és kistráti iskolaépület tarthatatlan rossz, mint ezt már a múlt évben is kijelentette. A kistrátira vonatkozólag pedig a kir. tanfelügyelő ki is jelentette, hogy ha az egyházközség rövidesen, a kívánalomnak megfelelően ki nem javíttatja, indítványozni fogja, hogy a tanítótól az államsegély vonassék meg. A tanügyi bizottság ezekre vonatkozólag kéri az egyházmegye intézkedését.

Miután a jenkei egyház már közgyűlésünk előtt is ígéretet tett arra, hogy iskola épületét az 1909-ik évben teljesen rendbe hozza, utasítatik, hogy ígéretének eleget tenni kötelességének ismerje. A kistrátira vonatkozólag pedig, miután az egyház e folyó évben templomát javíttatja, az egyházmegyei építészeti bizottság jelenti, hogy az iskolának a kívánalom szerint való rendbehozatalát az egyház az 1909-ik évben fogja eszközölni. A kistráti egyház kötelezettsége teljesítésére szigoruan utasítatik; mert a tanítónak netalán bekövetkező károsodása esetén az egyház előljárósága fog kérdőre vonatni, illetve a károsodás összege azon fog behajtatni.

59. Ugyanazon bizottság ugyanazon jegyzőkönyvi pontjában jelenti, hogy Ungpinkóczon az iskolából külön kijárat nincsen; a fiuk a lányokkal egy padban ülnek; a vallástanítás és éneklés rendkívül gyenge, épen úgy, mint a mult évben volt.

Felhivatik az ungpinkóci egyház, hogy az iskolai épületen levő hiányt szüntesse meg, külön kijáratot készíttessen. A tanító pedig utasítatik, hogy a növendékeket nemük szerint különítse el. Arra meg különösen

figyelmeztetik, hogy ha ez iskolai évben a vallástanítás és éneklésben a tanítványokkal kellő eredményt nem lesz képes felmutatni, ellene, mint kötelességét nem teljesítő ellen, a fegyelmi eljárás meg fog indíttatni. Az esperes pedig felkéretik, hogy az ungpinkóci iskoláról majd már az egyházlátogatóság útján is jelentést kérjen.

60. Ugyanazon bizottság ugyanazon jegyzőkönyvi pontjában jelenti, hogy a kereszti iskolában alig valamit tanított a tanító; az éneklés és vallástanítás pedig teljesen semmi. De hogy is lehetne másképen, mikor maga a tanító sem tudja jóformán még azt sem, hogy mikor kezdődött a reformáció? Pedig itt a tanító előkönyörgő is; félő, hogy ha huzamosabb ideig marad a kereszti leány-egyházban, azt a protestantismus részéről elveszítettnek tarthatjuk.

Egyházmegyénk mély megbotránkozással értesül a kereszti tanítónak a tanításban való hanyagságáról; különösen pedig arról, hogy a vallástant és éneket az azokban való járatlansága miatt tanítani nem képes. Szigoruan utasítja azért egyházmegyénk Farkas Jenő kereszti tanítót, hogy kötelességének — magán szorgalommal való képzése útján — igyekezzék megfelelni; mert ha a jövő polgári év elején megjelenő egyházlátogatóság sem fog semmiféle előhaladást tapasztalni: ellene a fegyelmi eljárás meg fog indíttatni s ez uton fog a kereszti tanítói hivatalától megfosztatni. Egyházmegyénk esperese pedig felkéretik, hogy e határozatot az egyházlátogatóság figyelmébe ajánlani sziveskedjék.

61. Ugyanaz jelenti, hogy Vámoslucskán az iskola igen gyenge; de meg a vármegyei közigazgatási bizottság is 1335/1908. K. B. számú határozatával értesíti az egyházmegyét, hogy a vámoslucskai iskolában a tanításban, illetve a tanulók előmenetelében alig elégségesnek nevezhető igen gyenge eredményt tapasztalt a min. iskolalátogató. Felkéri azért egyházmegyénket a vármegyei közig. bizottság, hogy Révész József vámoslucskai ref. tanítót, a hivatásával járó köteleességeknek súlyos elhanyagolásáért szigoru megintésben részesíteni s őt — fegyelmi vizsgálatnak s az államsegély elvonásának terhe alatt — nagyobb buzgóság kifejtésére felhívni sziveskedjék.

Egyházmegyénk megütközéssel fogadja a Révész József vámoslucskai tanító hanyagságát igazoló iskola látogatói jelentést; valamint a vármegyei közigazgatási bizottságnak ugyan e tárgyú határozati átiratát s a midőn nevezett tanító eljárása feletti rosztalásának kifejezést ad, ugyanakkor egyszersmind szigoruan utasítja arra, hogy ez után a tanításban kellő előmenetelt igyekezzen felmutatni; mert ha már a jövő polgári év elején megjelenő egyházlátogatóság sem fog iskolájában jobb eredményt találni, ellene a fegyelmi eljárást meg fogja indítani. Felkéretik az esperes, hogy e határozatot majd az egyházlátogatóság figyelmébe ajánlani méltóztassék.

62. Olvastatott a vármegyei közigazgatási bizottság 1334—1908. K. B. számú egyházmegyénk espereséhez intézett átirata, melyben értesíti, hogy Takács László miniszteri iskolalátogató a zahari ref. népiskolában 1907. december 17-én igen gyenge, csak alig elégséges eredményt tapasztalt; kéri az egyházmegyét, hogy Rozgonyi János zahari ref. tanítót meginteni s őt a jövőben —

feyelmi vizsgálatnak s az államsegély elvonásának terhe alatt — nagyobb buzgóság kifejtésére felhívni sziveskedjék.

Egyházi iskolalátogatóságunk a zahari ref. iskolát f. évi junius hó első felében meglátogatta s azt „jó“ minősítésre találta érdemesnek. Ebből kitetszik, hogy a tanítónak van képessége a tanításhoz, csak azt egyideig elhanyagolta. Felhívja azért ezuttal, hogy panaszra többé ne adjon okot; mert hanyagságával kárára lenne mind magának, mind egyházának. A zahari iskola egyuttal az egyházlátogatóság különös figyelmébe ajánltatik.

63. Tárgyaltatott ugyancsak a vármegyei közigazgatási bizottságnak 1333—1908. K. B. számú átirata, melyben tudatja, hogy a miniszteri iskolalátogató a veskóci ref. iskolában felette gyenge eredményt tapasztalt; megkeresi azért az egyházmegyét, hogy Kiss Lajos veskóci ref. tanítót a tanításnak nagyobb foku elhanyagolásáért meginteni s őt a jövőben — feyelmi vizsgálatnak és az államsegély elvonásának terhe alatt — nagyobb buzgóság kifejtésére utasítani sziveskedjék.

Egyházmegyénk Kiss Lajos veskóci tanítót szigoruan utasítja, hogy a tanításban nagyobb buzgóságot igyekezzék kifejteni; mert ha iskolája a f. 1908/9. tanévben is ily gyenge minősítésű leend, ellene a feyelmi vizsgálat meg fog indittatni.

64. Olvastatott az egyházmegyei tanügyi bizottság jegyzőkönyvének 4. pontja, melyben az 1907. őszi egyházmegyei gyűlés 66. sz. határozatának 19. alpontja szerint felhivatott a tanügyi bizottság (VI. t.-c. 14. §.), hogy a népiskolai könyvtárak szervezéséről véleményt adjon.

Tanügyi bizottságunk belátja azt, hogy népünk értelmesebbé tételét a népiskolai könyvtárak felállítása nagyban előmozdítaná; de hol van az anyagi erő, a mellyel ezt keresztül vinni képesek volnánk? A tanügyi bizottság azt javasolja, hogy a felállítandó népiskolai könyvtárak alapjául a mulasztási birságpénzek jelöltesse-nek meg s ezen kívül az egyes egyházak és a kegyes adakozók e célra való adományai. Egyházmegyénk e javaslatot elfogadja s határozatilag megerősíti.

65. Ugyanazon tanügyi bizottság jegyzőkönyvének 5. pontja szerint, 1907. őszi kerületi gyűlésünk 38. sz. határozatának g) alpontjában felhivattak az egyházmegyék tanügyi bizottságai, tegyenek a tavaszi kerületi gyűlésre jelentést — tekintettel különösen az 1906. évi őszi egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvének 45. sz. jegyzőkönyvi pont 15. alpontjára — az iskolában használatban levő tankönyvekről és taneszközökről.

Miután az egyházmegyei tanítói értekezlet a fenti ügyet még nem tárgyalhatta, egyházmegyei tanügyi bizottságunk e kérdésre vonatkozó jelentését csakis a tavaszi egyházmegyei közgyűlésre fogja beterjeszteni.

66. Szücs István tiszasalamoni lelkész, ki eddigelé az egyházmegyei tanügyi bizottság elnöke volt, esperessé választatván meg, a tanügyi bizottsági elnökségről való lemondását beterjeszti.

Egyházmegyénk a lemondás által megüresedett tanügyi bizottsági elnökségre ifj. Szakal István vámoslucskai lelkészt egyhangulag megválasztja.

67. Ifj. Szakal Istvánnak a tanügyi bizottsági elnökségre való megválasztása után egy tanügyi bizottsági tagsági hely üresedésben maradt.

Egyházmegyénk a megüresedett tanügyi bizottsági tagsági helyet Magyar Bertalan nagydobronyi lelkészszel tölti be.

68. Folyó évi tavaszi közgyűlésünk 64. sz. határozatával az egyházmegyei építészeti bizottság azzal a kérelemmel küldetett ki a jenkei egyházba, lenne szives megvizsgálni, hogy a nevezett egyház iskolaépületét mi módon hozhatná úgy rendbe, hogy az a kívánalmaknak megfelelő legyen. Szözlössy Gyula, mint az építészeti bizottság egyik tagja, jelenti, hogy a bizottság nem látta szükségét a helyszínére való kimenetelnek, mert a tavaszi gyűlés alkalmával az egyházmegyei gyűlés a jenkei egyház kérvényének egyik feléről intézkedett ugyan, de a másik részéről, hogy iskolája államosítását kérte, nem nyilatkozott.

Egyházmegyénk a jenkei egyháznak tavaszi közgyűlésünkhöz intézett folyamodványának azon részét, hogy iskoláját államosithassa, egészen figyelmen kívül hagyta; mert nem járulhat ahhoz sohasem, hogy Jenkén a ref. iskola államosíttassék. A betérjesztésre vonatkozólag most határozatilag kimondja, hogy a jenkei egyháznak iskoláját fenn kell tartania s azt az államnak át nem adhatja.

69. Egyházmegyénk 1907. évi őszi közgyűlésének 33. sz. jegyzőkönyvi határozatával elrendelte, hogy Ungváron a Rákóczi-utcában levő s az egyházmegye tulajdonát képező állami polgári leányiskola és a szomszédos bérháza épületein előforduló hiányok kitataroztassanak. Ezen javítási munkákból az ácsmunkák már a múlt év-

ben befejeztettek s a munkadíj, a megkért felülvizsgáló bizottság javaslata szerint, a vállalkozónak ki is fizettetett.

A szükséges bádogos munkák még mai napig sincsenek készen; ez a bizottság felülvizsgálatának alapját ezuttal sem képezhette.

A kőmives-munkák azonban befejeztettek; a felülvizsgáló bizottság jelentése szerint a 288 kor. vállalati összegből 200 kor. a vállalkozóknak már kifizettetvén, a még részökre járó 88 korona is kiutalható.

Egyházmegyénk a midőn a javítási munkálatok felülvizsgálására megkért bizottságnak szives fáradozásáért köszönetét nyilvánítja, ugyanakkor a kőmives-munkák vállalkozóinak, Hámos és Szuhaneknek a még járuló 88 korona munkabért az egyház pénztára terhére kiutalja.

70. Folyó évi tavaszi közgyűlésünk 109. sz. jegyzőkönyvi pontja szerint Komjáthy Gábor ungvári lelkész, mint a polgári leányiskola intéző bizottságának ügyvezető alelnöke, a polgári leányiskola 1905—906. és 1906—907. évi számadását betérjeszti; mely szerint a kiadásokkal szemben a két évi bevétel pénztári maradványa 416 kor. 59 fillér. E számadás a megvizsgálására kiküldött bizottság által teljesen pontosnak s minden tételeiben igazoltnak jelentetvén ki s erről maga egyházmegyénk is meggyőződést szerezvén,

a betérjesztett 1905—906. és 1906—907. évekről szóló polgári leányiskolai számadását az ügyvezető alelnöknek jóváhagyja s felkéri, hogy a 416 kor. 59 fillér pénztári maradványt az egyházmegyei pénztárnokkal elszámolni sziveskedjék.

71. Ugyanazon közgyűlésünk 124. sz. határozatával a vajáni egyház előljárósága arra lett felhiva: adjon ki-

merítő jelentést, hogy mennyi volt az egyház erdejének eladási ára; mily összegért vette az erdőt Ribnyicén; mennyit adnak ki a lelkészt és tanítót illető fa beszerzésére s mennyi a maradvány? Ezen felhívásra vonatkozólag a vajáni egyház előljárósága jelenti, hogy a lelkészt illető erdő 6 hold, a tanítót illető 3 hold volt. Ezen 9 holdat tevő erdőről, az egyházmegye engedélye folytán, 1871. január 8-án árverésen adatott el a fa összesen 880 forint 24 krajcárért. Ezen összegből vásárolt az egyház a ribnyicei hegyben 9 hold erdőt 261 forintért. A felmaradt 619 forint 24 krajcár tőkének a kamatát $\frac{2}{3}$ -ad részben a lelkész és $\frac{1}{3}$ -ad részben a tanító élvezi; de úgy a lelkész, mint a tanító köteles ezen kamatból az általa használt földek évi adóját fizetni.

A vajáni ref. egyház előljárósága által beterjesztett s az egyház erdő-ügyét teljesen megvilágosító jelentés tudomásul szolgál.

72. Ugyanazon közgyűlésünk 113. sz. határozatával Szőlőssy Gyula papi s Szabó Lajos világi tanácsbírák, mint az építészeti bizottság tagjai, azt a küldetést nyerték, hogy mennének ki a minaji egyházba, a hol a templom és paplak rozzant állapotát vizsgálnák meg s őszi gyűlésünkre tegyenek jelentést. Ha a hivekben a baj orvoslására való kellő igyekezetet tapasztalni fogják, az esetben az egyházmegye is — a lehetőség határai közt — igyekezni fog az egyház segélyére sietni. A kiküldött bizottság jelentését beadta; a mely jelentés szerint, hogy a minaji missiói egyház temploma és paplaka teljesen rendbe hozassék — a becsatolt építési terv és költségvetés szerint — 12'500 koronára lenne szükség, a melyből a hivek — csekély számuk és szegény sorsu állapotuk mellett is — 4000 kor. készpénz kifizetését s 200 kor. értékű fuvar teljesítését vállalták. Fedezetlenül marad 8300 korona.

Egyházmegyénk már régebben kimondta, hogy a minaji egyházat, a

mely a leginkább szláv nyelvű és más vallásu egyénektől körülvéve, itt a magyarság egyik várát képviseli, igyekezni fog a lehetőségig fentartani. Gondoskodásában nem is volt hiány, alig volt év, mikor szükségletei fedezésére jelentékenyebb összeggel ne segélyezte volna. A most kívánt áldozat azonban oly nagy, hogy ezt egészben fedezni képtelen. Tisztelettel felkéri azért a főtiszteletű egyházkerületet, kegyeskedjék támogatásával oda hatni, hogy a minaji egyház, mint „missiói“ egyház, temploma s paplaka kijavításának céljára az országos egyházi közalaphól 6000 korona segélyben részesíttessék.

73. A bezői egyház nem tudván a zahari leányegyház tagjaival megegyezni, kérdést intéz az egyházmegyéhez, hogy a zahari leányegyház tagjai mily arányban kötelesek a bezői paplak építésének költségeibe pénzben és fuvarban hozzájárulni?

Az egyházi törvénykönyv I. t.-c. 12. §-a szerint ez ügy elbírálása az egyházmegyei közigazgatási bíróság elé tartozik; azonban a bíróság tagjai határozatképes számban nem voltak jelen, ugyanazért a kérdés elbírálása a legközelebb tartandó bírósági ülésre hagyatik fenn.

74. Az 1908. évi tavaszi közgyűlés 147. sz. határozatával a felsőröcsei lelkész által a felsőröcsei tanító ellen emelt panasz megvizsgálására kiküldött bizottság jelenti, hogy megbízatásának eleget tett s a panaszos ügyet a helyszínen békésen elintézte.

Tudomásul vétetik.

75. Az 1908. évi tavaszi közgyűlés 117. sz. határozata alapján esperes jelenti, hogy a kistráti egyház panasza tárgyában az egyházkerületi pénztárnokot megke-reste s azon választ nyerte, hogy a kistráti egyház az egyházkerulettől annak idején tényleg 2000 korona töke-segélyt kapott, de a törlesztési részlet nem 1%, hanem $1\frac{1}{2}\%$, azért hitte tehát az egyház, hogy nem 2000, ha-nem 3000 korona után kéri az évenkénti törlesztési hányadot.

Tudomásul vétetik s a kistráti egyházzal közöltetni rendeltetik.

76. Virág József egyházmegyei pénztárnok hivatkozva aggkorával járó gyengeségére, az egyházmegye kitüntető bizalmát megköszönve, pénztárnoki tisztéről lemond.

Az egyházmegyei közgyűlés saj-nálattal bár, de a lemondás okait méltányolva, azt elfogadja, illetőleg tudomásul veszi. Egyidejűleg Virág Józsefnek 22 éven át önzetlen fárad-sággal, lelkiismeretes pontossággal és kiváló ügybuzgósággal végzett hiva-taloskodásáért a legmelegebb elisme-rését fejezi ki s erről nevezettet jegyző-könyvileg értesíteni rendeli.

77. Esperes jelenti, hogy a Virág József lemondá-sával megüresedett egyházmegyei pénztárnoki állás vá-lasztás utján betöltésére a közgyűlés van hivatva, indít-ványozza azonban, hogy tekintettel arra, miszerint ezen állás betöltése nagyobb megfontolást igényel s a válasz-tásra jogosítottak közül, miután a lemondás váratlanul jött, többen nem jelentek meg, a választás megejtése céljából rendkívüli közgyűlés hívassék egybe.

A közgyűlés az indítványt egyhan-gulag elfogadja s megbízza az espe-rest, hogy az egyházmegyei pénztár-

noki állás választás utjáni betöltése céljából 1908. évi december hó elejére rendkívüli közgyűlést hívjon egybe.

78. Az 1908. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlés 95. sz. határozatára Kálniczky János sárosmezői felügyelő lelkész jelenti, hogy a sárosmezői iskolai alapvagyon 800 korona becsértékén felül a sárosmezői hívek által ajánlott vételár elfogadását javasolta Ung vármegye törvényhatósági bizottsága a nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi miniszteriumnak, onnan azonban válasz ez ideig nem érkezett.

Tudomásul vétetik.

79. Kálniczky János sárosmezői felügyelő lelkész az 1908. évi tavaszi közgyűlés 138. sz. határozatára jelenti, hogy a sárosmezői templom biztosítása céljából a Foncier biztosító intézetnél a megfelelő lépéseket megtette.

Tudomásul vétetik.

80. A koraláthelmecezi és tisztaásványi egyház, hivatkozva a tavaszi közgyűlés 123. sz. határozatára, kéri, hogy amennyiben vagyontalanság miatt a paróchiális könyvszekrény árát megfizetni nem képes, az valamely egyházmegyei segélyalapról fiztessék ki.

Felhatalmazza az egyházmegyei közgyűlés a pénztárnokot, hogy a koraláthelmecezi és tisztaásványi egyházak részére készített paróciális könyvszekrények ára fejében 176 koronát Berta István ungvári asztalosnak fizessen ki.

81. Szücs István tanácsbirónak esperessé történt megválasztása folytán egy egyházi tanácsbirói állás megüresedett, ennél fogva annak választás utjáni betöltése vált szükségessé.

Közgyűlés megbizza az esperest, hogy a tanácsbírói állás betöltése céljából szükséges intézkedéseket tegye meg.

82. Szücs István esperessé történt megválasztása folytán a kaposi járás számvevői állása megüresedett.

Közgyűlés a megüresedett kaposi egyházlát. járás számvevői állására egyhangúlag Nagy Sándor kisdobronyi lelkész tanácsbíróvá választja meg.

83. Mult gyűlésünk jegyzőkönyvének alábbi pontjaira jelentés nem érkezvén: 52., 56., 57., 66., 71., 92., 98., 99., 104., 106., 112., 114., 115., 116., 120., 126., 127., 139., 140., 151., 152.

A jelentésnek tavaszi gyűlésünkig beadására az illető lelkészek — a Szabályrendelet értelmében — birság terhe alatt utasíttatnak.

84. Hitelesítő bizottság tagjaiul megválasztatnak:

Szücs István esperes, Minay István, Szabó Lajos, Hegyi György, Komjáthy Gábor, Nagy Sándor, Szabó Endre és a jegyzői kar.

85. Mult gyűlésünk 127. pontjára az eszenyi egyház 1908. július 26-án tartott presbyteri gyűlésének jegyzőkönyve beterjesztetik.

Mely azonban alaki hiba miatt kiegészítés céljából visszatétetik.

86. A tisaásványi egyház lelkésze beterjeszti a községi képviselőtestületnek 1908. április 10-én az iskola államosítása ügyében tartott gyűlése jegyzőkönyvét, — de sem

presbyteri, sem egyházközségi határozat nincs mellékelve.

Csomár Béla betérjesztő lelkésznek visszaküldetik.

87. Mindezen jegyzőkönyvi pontok meghitelesítettek 1908. szept. 18-án Ungváron tartott hitelesítő ülésben.

* * *

Jegyzették: Németh Péter 1—7., 10—27., 83—87; Kovács Dániel 8., 9., 28—36.; Magyar Bertalan 37—73.; Szabó Zoltán 74—82. pontokat.

A jegyzőkönyv 37-ik pontjában jelzett kimutatás közbejött akadályok miatt a jövő gyűlés jegyzőkönyvében közöltetik.

A jegyzőkönyvben foglalt tárgyak rövid kivonata.

1. Virág József legidősebb papi tanácsbíró imádkozik, Nyomárkay Aurél legidősebb világi tanácsbíró a gondnoki széket elfoglalja.

2. Szücs István megválasztott esperesnek a gyűlésbe való meghívására küldöttség választatik.

3. Esperes a hivatali esküt leteszi, székfoglalóját megtartja.

4. A hivatalában megerősített esperest Kovács Dániel vil. főjegyző üdvözli.

5. Az esperesi székfoglaló jegyzőkönyvünkben kinyomatik.

6. Az elhalt esperesünk emlékére tartott gyászünnepélyen elmondott ima és gyászbeszéd jegyzőkönyvünkben való kinyomataása elhatároztatik.

7. Maksa József tiszasalamoni tanító 50 éves tanítói jubileumát az egyházmegye megtartja.

8. A gyűlésen bejelentik, hogy az esperesi hivatal ideiglenes vezetésével Szücs Istvánt bizta meg a gondnok.

9. A gondnok intézkedése, hogy az esperesi irattárt a helyettes esperesnek küldöttség által adatta át, bejelentetik.

10. A szalócai, záhonyi, csicseri papi-, a nagykaposi, tiszasalamoni tanítói díjlevelek megerősítés végett beterjesztetnek.

11. A bezői lelkész-választás megerősítettik.

12. Kerületi képviselők választatnak.

13. A csapi egyház iskolája államosításáról jelentést ad.

14. A közigazgatási államsegély szétosztásáról szóló javaslat készítésére bizottság választatik.

15. Diószeghy Lajos bezői tanító vallás- és énektanításból vizsgát tett, bizonyítványát beterjeszti.

16. Az esperesnek a szalókai lelkészi helyettesítésről való intézkedése tudomásul vétetik.

17. Varga Károly s.-lelkész egyházmegyénkbe bekebeleztetik.

18. Helmeczi Antal segéd-lelkész egyházmegyénkbe bekebeleztetik.

19. Körlevelek.

20. A kistráti egyház jelenti, hogy a leégett tanítói csűrére kapott tűzbiztosítási összeget kölcsön vette.

21. A bátfa-pallói ügy tárgyalása jövő gyűlésünkre marad.

22. Az egyházmegyei pénztárnok a P. Horváth Simon és Mária-féle alapról jelent.

23. A választók névjegyzéke s az évenkénti költségvetéshez használandó minták kinyomatása a jegyzői karra bízott.

24. A presbyterek számáról egyes egyházak most jelentenek.

25. Az egyházmegyei számvevőszék, az egyházak részéről történt hiányos beadványok miatt, érdemleges előterjesztést csak később adhat.

26. Laky József korláthelmeczi tanító halála bejelentetik.

27. A jegyzői kar beterjeszti az áldozott tanácskozási és ügyrendet.

28. A Bethlen Gábor körnek egyházmegyénk 50 K-t ad.

29. A mogyorósi leány-egyház temploma felszenteltetett.

30. Az egyházmegyei gondnok értesítése a gyűlés határnapjáról.

31. A sárosmezői leány-egyház anyásítási ügye.

32. Meskó Gáspár pályáni tanító egy évi szabadságot kér.

33. Az eszenyi egyház gondnoki számadásáról a küldöttség jelentést ad.

34. Soltész Károly sárosmezői előkönyörgő tanító templomi díjának megállapítása.

35. A sárosmezői leány-egyház egyházi épületeinek árvíz ellen való védelmezésére utasítatik.

36. Tóth Lajos szürtei lelkész adócsökkentés iránt beadott kérvénye.

37. Szőlőssy Gyula orsz. nyugdíjintézeti kivetést beterjeszti.

38. Láczy József ungmogyorósi tanító korpótléka ügyében beadott panasza.

39. Homoky Antal papi főjegyző állásáról lemond s lemondását az egyházmegye nem fogadja el.

40. A szalókai egyház a szükösi tárat illető fél papi jövedelmét kéri a kerülettől.

41. Móre Elek hátralékos kamatainak behajtását kéri.

42. A jenkei egyház a Pongrácz-féle hagyatéokra vonatkozólag a haszonélvezővel kiegyezni óhajt.

43. Kapun Ede néhai gróf Buttler János sirjának felbontását kéri.

44. Komjáthy Gábor ungvári lelkész kérdezi, hogy a polgári leány-iskolában a vallást hány órán tanítsa.

45. Az ungvári egyház iskoláját a jelenben nem államosítja.

46. Az ungvári egyház kérelmezi, hogy 2000 korona évi segélyvel missiói egyházzá alakíttassék.

47. Az őszi segélyért benyújtott kérvények a segélytosztó bizottsághoz tételnek át.

48. Egyházmegyénk határozata az „elhagyott szegények, árvák és betegek gondozásáról“ című javaslatra.

49. Egyházmegyénk felterjesztése, mely szerint a korcsmáknak vasárnapi napon való csukvatartását óhajtja.

50. Egyházmegyénk határozata az „Egyházmegyei szemvevőszékek szervezéséről és ügyviteléről“ szóló javaslatra.

51. Egyházmegyénk határozata a magyar prot. irodalmi társaság kiadványainak terjesztésére vonatkozólag.

52. Egyházmegyénk a Szuhay Benedek által szerkesztett „Egyházlátogatási jegyzőkönyvi“ mintát némi módosítással elfogadja.

53. Egyházmegyénk Fodor György tornai főjegyzőnek indítványát, hogy a szükösi és hollandi tár legyen segélyére a lelkészeknek az országos nyugdíjintézetre való befizetésnél — elfogadja.

54. Egyházmegyénk régebben szolgáló lelkészeit az egyházmegyei gyámtárba való évi befizetéstől 5 évre felmenti.

55. Egyházmegyénk felkéri a ft. egyházkerületet, hogy Zoványi Jenő sárospataki teológiai tanárt állásából mozdítsa el.

56. Az egyházmegyei egyházi értekezlet alapszabálya megerősítettik.

57. Jelentés az egyházmegye tanügyi állapotáról.

58. A jenkei és kistráti egyházak iskolaépítésre utasíttatnak.

59. Az ungpinkóczi egyház iskoláját hozza rendbe; a tanító kötelességének pontosan megfeleljen.

60. Farkas Jenő kereszti tanító kötelességteljesítésre utasítatik.

61. Révész József vámoslucskai tanító kötelességteljesítésre utasítatik.

62. Rozgonyi János zahari tanító kötelességteljesítésre utasítatik.

63. Kiss Lajos veskóczi tanító kötelességteljesítésre utasítatik.

64. Az egyházmegyei tanügyi bizottság a népiskolai könyvtárak felállítására szolgálható alapokat megjelöli.

65. Az iskolákban használatban levő tankönyvekről és taneszközökről egyházmegyénk a tavaszi ker. gyűlésre fog jelenteni.

66. Szücs István a tanügyi bizottsági elnökségről lemond s helyébe ifj. Szakal István választatik meg.

67. Egyházmegyei tanügyi bizottsági tagul Magyar Bertalan választatik meg.

68. A jenkei egyház iskoláját nem államosíthatja.

69. Bizottsági jelentés az egyházmegye tulajdonát képező állami polgári leány-iskola és a szomszédos bérháza épületein előforduló hiányok kijavításáról.

70. Komjáthy Gábor a polgári leányiskola 1905—1906. és 1906—1907. évi számadását beterjeszti.

71. A vajáni egyház az erdőügyi állapotról jelentést ad.

72. Az építészeti bizottság a minaji paplak és templom építési tervrajzot s az ennek megfelelő költségvetést beterjeszti.

73. A bezői anya- és a zahari leány-egyház közötti vitás kérdés a legközelebbi bírósági ülésben fog tárgyalatni.

74. A felsőröcsei lelkész és tanító közötti ügy békés elintézését nyer.

75. A kistráti egyház kamattartozási ügyére felvilágosítást nyer.

76. Virág József az egyházmegyei pénztárnokságról lemond.

77. Pénztárnok választás ügyben rendkívüli gyűlés tartása határoztatik.

78. A sárosmezői egyház templomhely ügyének elintézése folyamatban van.

79. Kálniczky János jelenti, hogy a sárosmezői templom biztosítva van.

80. A korláthelmecezi és tisztaásványi egyházak paróchiális könyvszekrénye árát az egyházmegye fizeti ki.

81. Szücs István esperessé történt választása folytán a megüresedett tanácsbírói állásra a szavazás elrendelése az esperesre bizatik.

82. Szücs István esperessé történt választása folytán megüresedett számvevői állásra Nagy Sándor választatik meg.

83. Elintézést nem nyert ügyek megsürgetése.

84. Hitelesítő bizottsági tagok választatnak.

85. Az eszenyi beterjesztés alakí hiba miatt visszatétetik.

86. A tisztaásványi iskola ügyben beterjesztett községi képviselőtestületi jegyzőkönyv alakí hiányok miatt visszaküldetik.

87. A jegyzőkönyv hitelesített.

Betűrendes tárgymutató.

- Bártfai egyház 21.
Bezői egyház 11, 73, 83.
Csapi egyház 13, 24.
Csicserei egyház 10.
Diószeghy Lajos 15.
Egyházakat általában 25.
Enyedy Lajos 83.
Esperes 3, 4, 5, 12, 14, 61,
81, 82, 83, 84.
Eszenyi egyház 33, 83, 85.
Farkas Jenő 60.
Felsőrőcsei lelkész s tanító 75.
Fodor György 53.
Gondnok 8, 9, 12, 30.
Hegyi György 14, 84.
Helmeczi Antal 18.
Homoki Antal 39.
Iskei gondnok 83.
Iskolákat általában 65.
Jegyzői kar 23, 27, 84.
Jenkei egyház 42, 58, 68, 83.
Kereszti egyház 83.
Kisráti egyház 20, 24, 58, 75, 83.
Kiss Lajos 63.
Komjáthy Gábor 12, 14, 44,
70, 84.
Korláthelmeci egyház 80.
Kovács Dániel 4, 14.
Láczy József 26, 38.
Lelkészeket általában 54.
Magyar Bertalan 54, 67.
Id. Maksa József 7.
Mesko Gáspár 32.
Minaji egyház 72.
Minay István 2, 5, 12, 14, 84.
Móré Elek 41.
Nagykaposi egyház 10.
Nagy Sándor 82, 84.
Nagyszeretvai egyház 83.
Németh Péter 12.
Nyomárkay Aurél 1.
Pallói egyház 21, 83.
Pataki Pál 83.
Pályini egyház 24.
Pénztárnok 22, 28, 69, 70.
Révész József 61.
Rozgonyi János 62.
Sallay Gyula 55.
Sárosmezői I. egyház 24, 31, 35,
78, 79.
Solymosi I. egyház 24.
Soltész Károly 34.
Szabó Endre 14, 84.
Szabó Lajos 12, 72, 84.
Szabó Zoltán 12.
Ifj. Szakal István 2, 12, 66.
Szalókai egyház 10, 16, 40.
Számvevőszék 25.
Szőlőssy Gyula 2, 9, 14, 37, 72.
Suhay Benedek 52.

- Stépán Géza 9.
Stépán László 2.
Szücs István 2, 8, 9, 66.
Szürtei tanító 83.
Tanúgy 57.
Tiszaásványi egyház 80, 86.
Tiszasalamoni egyház 10.
Tóth Lajos 36.
Ungnyarádi iskola 83.
- Ungpinkóci egyház 59.
Ungvári egyház 45, 46.
Urbán Mihály 83.
Zahari I. egyház 73.
Záhonyi egyház 10.
Vajáni egyház 71.
Varga Károly 16, 17.
Vámoslucska 24.
Virág József 1, 9, 76.
-

